

Pole tã Nsyifunɔ Yesu yáhlenɔ tyí yo ñ sébéy sɔkɔ. Liyel-á yòbènɔrɪ nêne n pɪ, kè n tẽ n pne tyi pól tyí. Képah ye, à ne pé Liyel yáhlenɔ náh n yõ n sɔkɔ n pi. Yah n te Wrome tãn 9-11.

A tã kè yo ne, núkúnúkú Liyel-á me sãmne n mɔ névye pól sɔkɔ nónó náh pɪ Nsyifunɔle. Pãh yĩne pè pé minne n pɪ yályál Liyel yah, nê tyí-á nɔ Liyel tyí. Yah n te Wrome tãn 12-15.

Sébéy tyé-ńsah sɔkɔ, Pole ne páh me ké tyí ne pé yuku Wrome kwil sɔkɔ, nénpó tãn kã pè pé we yohnɪ mɔ pé kã pé yõ sɔkɔ Yesɪpayĩ yamana sɔkɔ. A ne páh n wekɪ Yesu yõ sɛpú pól tyí Wrome kwil sɔkɔ, nónó-á pé nɛpínóle.

¹ Nmɔ Pole nê-á Yesu Krista tɔnpule, ńmɔ ye n wãrkɪ n tekɪ n mɔ sébéy mène yé tyí. Liyel ye ńmɔ ye pɪ Yesu tẽntõ névile. A ń wilki sah ne mé pé Nìvìnì tirlɛ n yo.

² Liyel-á ñ vyãh kã sah kéné Nìvìnì tir nê tyí sɔkɔ, à lesõ syõ ñ tẽntõ syínyopu tyí à ké tyí yo sah ñ wey sébéy sɔkɔ ñgbò dùkùle.

³ Ñ Pídí tyí ye kè n yo, nê-á ápi Tẽ ñgbẽ Yesu Kristale, ñmɔ nê-á pɪ yõtẽ dí Davidi pétó náhkile ñ pónɔdubino sɔkɔ névile.

⁴ Té wãh pɔ ku, té ñ lékó-á yilki mɔ, képah sɔkɔ Liyel Mirki me kè wẽkɪ ne Liyel Pídí-á ñne, tẽnweno-á me ñ tyí.

⁵ Nmɔ gbò yõ ye ńmɔ yòbènɔrɪ we à pɪ ñ tẽntõ névile, kɪ yĩkĩnì pól yohnɪ mɔ pè kɪ pɪ ñmɔ yõ sɛpúle kɪ n sah ñ tyí yõ, ñ yĩn kã kè kɪ n gbilki.

6 Kéne yìkìni sòkò névye ye yépi tòle, Yesu Krista-á yépi nónó ye pɪ n tyíle.

7 Yépi nónó pól tyí-á nɔ Liyel tyí Wrome kwil sòkò, té à me yé ye ne yé yé minne n pɪ péwɔ tyí yõ, yépi tyí ye mé n tekɪ n mɔ sébéy mènne. Mé kéle n yah n kɔ ápi Sú Liyel ànê Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí ne, pè yòbènɔri ànê yèvinune yé kɔ.

Kyɪ n yah dékè me Pole tẽ Wrome kwil Yesu yõ sɛpú tyí

8 Yesu Krista gbò yõ, mé n wɛkɪ ní Sú Liyel ñgbò tyí yépi pól tyí sòkò, yé Liyel yõ sɛnó tyí-á sɔnpíle me n yo kèkõyó pól sòkò.

9 Mé me tòle n pɪ Liyel tyí ní nɪ pólle n Pídí Nìvìnì tir yónó sòkò. Nmɔ ntẽ ye ní tàrfyòle ne gbímegbí, mäh nírile n pɪ, mäh níkène ne n me yé tyíle n yo pé tyí.

10 Mäh níkène ne me kéle n yah n kɔ pé tyí gbímegbí ne, péwɔ dyɔ yí tẽ-à kɪ nê, pé wèkì yɪkɪ mɔ ní kɔ sɛ mé n kyɪ n yah yé tyí.

11 Yé náh wɛ di, pɔ n yah dékè me ní kah tẽ yé tyí. Képah sòkò, Liyel Mirki-á nènne ní kɔ, mé kɪ pɔ kéle yé kɔ, nê-á kɪ tãhkìle yé kɔ.

12 Képah ye kɪ á kɔ á kɪ sórè wɛ mɔ wẽ sòkò à yuku ápi Liyel yõ sɛnó tyí tìnne.

13 N yúnpyé, mé me ké tyí ne yé kè pĩ ne mäh kè yah kɔ gbáhyí náhnáhle ne mé pɔ yé tìnne, mé pɔ tò wɛ n pɪ yõre-á me nê tyí, sɔ-á mé pɪ kéle yìkìni téló tìnne. Nte ké wèkì náh me tẽ wɛ wɛ, fókò à pɔ syɪ núkúnúkú tyí yò.

14 Mé yĩne mè Nìvìnì tirlɛ n yo yĩ pírú ànê yĩ pírú-ńkĕpú tyí, ànê kǎrn pírú ànê kǎrn pí-ńkĕpú tyí.

15 Képah ye, ké dékè me yĩí n sɔkɔ ne mé pɔ Nìvìnì tir yo yépi tɔ tyí, yépi nónó-á me Wrome kwil sɔkɔ.

Tǎhkì nê-á me Nìvìnì tir sɔkɔ

16 Nìvìnì tir yónó sen nǎh me nímɔ tĕ. Liyel tǎhkì ye kéle nê-á névyɛ pólle n pwah n mɔ nónó-á sĕ ké yǔ. Kè tyah Nsyifunɔ ñgbò tyí, té pyĕ yĩni tĕ névyɛ tyí nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle.

17 Yé nǎh we di, képah ye n wĕkɪ kéle ne Liyel-á me névyɛle n pɪ négbólóle ñ yah sɔkɔ ñ yǔ sĕnó gbò yǔ. Ñ yǔ sĕnó ó gbò yǔ ye kè n pɪ, sǔ-á kéle wǎrkínsǎhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne: «Névi nê-à pɪ négbúle Liyel yǔ sĕnó gbò yǔ, tĕ kɪ min yèsyìkì we képah gbò yǔ.»*

Névyɛ pól me tyípékè mɔ sɔkɔ

18 Yé yah, névyɛ Liyel yah tíkí pí-ńkĕ ànê pé tyítúkúnì pínó pól yinne, Liyel tĕ yĩnyǔ té ñ fókòvyǎhnì pè wĕkɪ, pǎh sǔnpíle pé tyítúkúnì tɔkɔ à gbɪ yah vike.

19 Yé nǎh we di, névi-á fĕ nê pĩ n pɪ Liyel tyí sɔkɔ, ké sèndì nǎh pépile dò. Liyel ye kéle pè wĕkɪ.

20 Liyel tyi nónó-á sè nǎh n we yĩne, sépi nónó-á pɪ ñ tĕnpnĕnóle nê-á me tyé-ńkĕne, ànê wǎh me dùkù nĕne tótó; sépi me fĕ n pne ñ

* **1:17** 1.17 Yah n te Yabakuki 2.4.

tyípínó gbò yõ à toko kèkõyó mɔ gbí dùkù tyí.
Kǎh pɪ sě, lénò náh fě n wɛ n pi névyɛ tyí pólle.

²¹ Pè ye Liyel pĩ, té pè náh fě syi gbilkínó sah
n yõ nê-á yĩne ònne. Pèpɔɾɪ pínó wɛy nê-á yĩne
n kǒnóle, pè náh kéle à kǒ. Nte pè pyě sǒno
wǎnne pé gblǒy pilki, à pɪ lékám kě névyɛle à
de fěntũ soko.

²² Pé gblǒy tě pínó soko lékám névyɛle, pè pyě
pɪ nêwǎnne yò sǒ.

²³ Gbilkínó nê-á yĩne sàhnóle kú-ńkě Liyel yõ,
pè képah vi mɔ n sah névyɛ, ànê kèpye, ànê
gbyêhnyêh yĩ, ànê til til yĩ kètò pínsàhnóno yõ.
Té névyɛ ànê kéne gběnkɔy nópi pól kɪ mó tǒ pɔ
n ku n pi.

²⁴ Képah ye Liyel ye pè kǒ pè pé pǒpǒle n pɪ,
képah nê dékè-á me pé soko, fók à pɔ senne n pɪ
pé gblǒy tyí.

²⁵ Gbɪ nê-á yo Liyel tyí soko, pè képah vi mɔ
pɪ mìnne. Pè mɔ mɔ Liyel sah té n yĩ mónó
wɔle n gbilki, té tǒle n pɪ sépi tyí. Nte òmɔ ye
mó tǒ yĩne gbilkínóle tyé-ńkěne. Amiina!

²⁶ Képah ye, Liyel me ye pè kǒ pè sen tyi óle n
pɪ nóno dékè-á me pé soko. Pé syó me pèkì yah
tyi vi mɔ ké gběntěnáh yõ, me n sě wěne.

²⁷ Sě ó ye, díbí tɔ me pèkì yah tyi vi mɔ ké
gběntěnáh yõ. Pè náh tǒ me n sě syóle. Sěnole
wěne, képah lédórí ó ye me n ko péle. Sen
pĩ-ńkě tir ye pè me n pɪ wě tyí, té mó pé
mónpuno lédyáhní wɛ nê-á yĩne péle.

²⁸ Pǎh yahle Liyel pínóle sě, à me ye pè kǒ pè

pé sɔ̃no túkúni sò tẽ à pí-ńkẽ tyile n pi.

²⁹ Tyíkñèni duke pól ye pè me n pi, ànê tyítúkúnine, ànê yísesúkúle, ànê népékèle.

Dyóyókè ó ye pé tôle, à tahlı nékókè mónó tyí, ànê méwéyne, ànê yínvi pínóle, ànê nétúkùni tyi pínóle, ànê mìnì sàhnóle névye yõ,

³⁰ ànê névye tyí yónkònóle. Pè pi Liyel sépébúle, ànê vyáhsenóhkípúle, ànê gblöy gbílkípúle, ànê wèngbil wékípúle, ànê pèkè yah wénripule, ànê dúbípú tyí yáhlepule.

³¹ Pè pi lékám kě névyele. Pàh nê yo, pè náh kéle n pi. Kùkùtähkì névye ànê néríkòbi ye péle.

³² Té pè mó tõ pĩ ne Liyel-á me kè yo sah ne, sɛ̃nkno tyi pípú-á yĩne kònmonole. Nte képah fyé yõ, pè me yõ soko tyi nópi pólle n pi. Té pè náh me yĩn sépi ó tyí dé, pè me mo sɛ̃nkno tyi pípú tole.

2

Liyel-á ki tukey nê tuke n pi

¹ Áwɔ nê-á lékàhle no télóle n kɔ̃, wáh ki sɔ̃ me nédúkú nêne, lénò wé-ńsah náh me á tyí. Á náh we di, wáh lékàhle no télóle n kɔ̃, lékàh ye á á gblöyne n kɔ̃, áwɔ to-á sɔ̃npúle me n pi pé tyí kɔ̃le, áwɔ nê-á lékàhle péle n kɔ̃.

² Ápi pĩ ne ńkẽ nónó-á kéne tyi dùkùle n pi, Liyel-á ki pè tuke n pi à yĩne gbi wěkìle.

³ Áwɔ nê-á lékàhle kéne tyi pípúle n kɔ̃, té mó tõ me sɛ̃nknole n pi, á se me n sɔ̃ ne wáh ki n pwah n pi Liyel tukey soko?

4 Képah náh pɪ, Liyel pèpɔɪ ñgbě, ànê ñ fòkòpèɔɪ, ànê ñ sómnó se á yahle mónkònóle? Á náh pĩ ne Liyel pèpɔɪ mè-á kɪ ñ kǒ á kɪ á nɪ vi mɔ kɪ tyípêl pínó yal mɔ di?

5 Nte á níkísekókó ànê á nɪ táhntũnɔ yĩnne, á me Liyel plɔle n gbah n yɔɪ n mɔ á gblɔy yǒ, nê-á kɪ n pɔ n pi ñ fòkòvyàhnì sǒle, sǒ nê-á à kɪ névyé tuke n pi à yĩne gbɪ wěkìle.

6 Á kɪ nénúkù núkú pól dyah à yĩne pé tyípínìne.

7 Nónó-á me gbah tẽ tyípeplɔle n pɪ, ne pé kyɪ yǒ yǒnó we, gbílkínó mó ne n sah pé yǒ, ànê pé mó tyé-ńkě min we, à kɪ tyé-ńkě minne pépi kǒ.

8 Té névyé nónó-á yahle sàhnóle ñ tyí yǒ, té gbɪ wěkì kóló yahle té pèkè pínó sǒ tẽ, à kɪ ñ fòkòvyàhnì pépi wěkɪ, té kɪ fǒhnó sah pé yǒ.

9 Yèvyàhrɪ ànê tíkí kèpékè kɪ pɪ tyítúkúnì pípú pól tyíle. Kè kɪ tyah Nsyifunɔ ñgbò tyí, té kɪ pɔ yĩni tẽ névyé tyí nónó náh pɪ Nsyifunɔle.

10 Nte gbílkínó, ànê yǒ yǒnó, ànê yèvinɪ kɪ pɪ tyípeplɔ pípú nénúkù núkú pól tyíle. Kè kɪ tyah Nsyifunɔ ñgbò tyí, té kɪ pɔ yĩni tẽ névyé tyí nónó náh pɪ Nsyifunɔle.

11 Yé náh we di, Liyel náh névyéle n wah.

12 Névyé nónó pól-á pè náh Moyisi tyi kǒnsàhnóle n pne té tyípêl pɪ, kénne tyi kǒnsàhnó vyàh náh n we n pi pépi tyí yíkínó sɔkɔ. Nte nónó pól-á tyípêl pɪ té me Moyisi tyi kǒnsàhnóle n pne, pépi kɪ n tuke n pi à yĩne képahle.

13 Moyisi tyi kǒnsàhnó tyíyónó nóhpú náh

Liyel n yah négbłóle dé. Ké tyíyónó pípú ye.

¹⁴ Névye nónó-á pè náh pɪ Nsyifunɔle, pépi náh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne, té pé kɔ dùkù mó tǔ pɔ yĩne Moyisi tyi kònsàhnó yóréle. Kǎh pɪ sě, képah n wěki ne pǎh pèpeyne n pne pé gblǒy, Moyisi tyi kònsàhnó kěne pé tyí.

¹⁵ Pè me kéle n wěki képah sɔkɔ ne, Moyisi tyi kònsàhnó-á nê yo ne kè ne n pɪ, kǎh me pé nno sɔkɔ. Pé sǒnɔ sɔkɔ, kèyǎhle pè n ne n me lékǎhle pé gblǒyne n kǔ, kèyǎhle ò te n ne n me gbɪle pé gblǒyne n kǔ.

¹⁶ Nìvìnì tir nê-á nímɔ n yo, à yĩne képahle, Liyel kɪ syǒ Yesu Krista tyí kɪ névye tuke n pi pé sèfìn sǒ tyi pól tyí sɔkɔ. Lésǒle, tyi nópi kɪ wilki mɔ kwèy.

Nsyifunɔ náh me Moyisi tyi kònsàhnó wǎlle n ko

¹⁷ Yépi nónó-á ne Nsyifunɔ-á yéle, yé me yé gbò sah Moyisi tyi kònsàhnó yǒ, té yé gblǒyne n yǒ n sah ne Liyel-á me yépile.

¹⁸ Té Liyel dyɔ yíi-á nêne, yé kéle n pne kyó! Yáh kwónó nê we Moyisi tyi kònsàhnó sɔkɔ, képah gbò yǒ, yé pèpeyne n pne dò.

¹⁹⁻²⁰ Kéne kwónó gbò yǒ, yé ne yé pnèné-á syi ké yìn tyí, ànê yáh gbɪ pĩ dal mɔ, té núkú yuku yítǔbi yahle n tě, té me kyòole n mɔ fěntǔ sɔkɔ névye tyí yé yo kè? Yé me vīnmɔnɔle lékám kě névyele n kǔ, té me wěnpì yrǒle n kwɔ yé yo kè?

21 Yé me no télóle n kwɔ, té yé náh yé gblɔy wɔle n kwɔ kè? Yé me névyele n kwɔ ne pè káh yĩbele n yĩ, té yépi wɔ n yĩ kè?

22 Yé ne fɔ̀f̀k̀ káh ne n pi, té yépi wɔ kéle n pi kè? Yé ne fal fal tãn tyí náh nɔ yé tyí pólle, té mó tɔ tãn vì yĩle n yĩ n tɔkɔli kè?

23 Yé me yé gblɔyne n yɔ̃ n sah ne yáh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne, té mó tɔ me sé dèlle n pi. Liyel náh yé n yilo yò di?

24 Yé náh we di, kè me wá̀rk̀ínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne: «Yépi Nsyifunɔ ye yĩkinì téló kɔ̀ pè Liyel yĩnne n yiki.»*

25 Gbɩ tẽ wɔ ye, yõre me kòkè tyí yáh me fẽ n kɔ Moyisi tyi kònsàhnó wàl yõ. Nte yáh me sé dèlle n pi, yé kòno pi nònóle.

26 Kò-̀nk̀é névi nê tẽ-à fyò n kɔ Moyisi tyi kònsàhnó wàl yõ, Liyel kɩ tẽ mɔ kò kènkòbe sɔkɔ.

27 Yépi Nsyifunɔle, Moyisi tyi kònsàhnó wá̀rk̀ínsàhnó me yé tyí, ànê yé se mó tɔ kòkè tɔ kɔ. Té képah fyé yõ, yé me Moyisi tyi kònsàhnó dèlle n pi. Káh pi sɛ, kò-̀nk̀é névyé nónó-á me Moyisi tyi kònsàhnó wàlle n kɔ, pépi ye kɩ pɔ lékàhle yé kɔ n pi.

28 Yé náh we di, névi kòno náh n pi tẽne Nsyifule. Kòkè kòno nótólí tɔ náh n pi névile Nsyifule.

---

* **2:24 2.24** Yah n te Nsyeremi 52.5.

29 Liyel-à névi nê ni vi mo, tẽ wo ye n pi Nsyifu yèsyìkìle. Kòkè yèsyìkì tɔle, Liyel Mirki ye n pi kéle ni sɔko, Moyisi tyi kònsàhnó náh. Nsyifu yèsyìkìle, Liyel ye n sô ònne, névi náh.

3

Névyé pól me pílkinó sɔko

1 Wáh pi Nsyifule té kòkè kò, yõre se me ké tyí?

2 Ké yõre me gblò yey yey pólle. Pépi ògbò gbò sɔko ye Liyel dahbi ò weyne.

3 Nte à, pépi sɔko tókù-á yahle kólóle ké wèkì yõ, képah se ki pɔ Liyel tɔ kò à ki yahle kólóle ò tyi yónó sò?

4 Jõ dé! Névyé pól sénsò me m̀nyobele, ònne kè yĩne kè ne me píkínóle ne Liyel wɔ-á n kò ò tyíyónó sò, sò-á kéle wárkínsàhnóle ò wey sébéy sɔko ne:

«Á tyíyónó yĩne kè kè wèki ne gbi yó-ò-á ále. Pàh ále n tuke, gbi yĩne kè we á tyí.»*

5 Nte ápi kèkínó-à ki pɔ kè kò kè we pĩ ne Liyel-á me tómm à, á ki tɔ yo sò wé? Képah se n wèki ne Liyel náh me n kò gbi wèkì yõ, wáh ò fòkònyàhnì sɔko fóhnóle n sah á yõ? — Névi yòtàhsyi sò dùkù ye mé yah té kéle n yo. —

6 Jõ dé! Kàh me sè, té Liyel ki tuke sò kèkòyó névyele wé?

7 Nte òmò m̀nì yónó-à ki me kè wilki mo ne Liyelle, gbi Liyel-á ònne ò yĩn kò kè ki n gbilki à,

* 3:4 3.4 - Yah n te Gbálnó 51.6.

sõ pi té lékàh kú tã ñmòle n kã á kú ne tyípékè
pí-ò sã ñne?

⁸ Té névye yĩn yíkíyú yísyó ne, ápi-á me n yo
ne pèkè-á yĩne kè ne n pi, nê-á kú n pò n pi
pèpòrile. Lékhà ye yĩne kène névye dùkù
kãñóle.

⁹ Á yĩne à yo sã yò wé? Ápi Nsyifunò se fónfó
névye téló yò? Pólle! Yé nàh we di, mé ye kè yo
wah te ne Nsyifunò ànê nónó nàh pi Nsyifunòle,
pé pól-á me tyípékè mno soko,

¹⁰ sã-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko
ne:

«Négbí nàh me pólle.

Nénúkù ñtẽ fyé nàh me.

¹¹ Lékhám névi nàh me pólle.

Nnî yó ñtẽ nàh me Liyelle n yah n kã.

¹² Pé pól ye wèkì pèpey fin mò, té me mò pu wè
tyí.

Ney nàh me nê-á me tyípépěyne n pi.

Nénúkù ñtẽ fyé nàh me.†

¹³ Pé yĩngbãhlo me léyâl yey yíkínmònsàhnó sã.

Pè névyele n vi n tẽ pé nénpórile.‡

Pé vyěy welo me wahy sohri sã.§

¹⁴ Plo yénmòno welo ànê wènpèl ó n ne n wil pé
vyěy soko.*

¹⁵ Kàh pi nékókè mó-ńsah yúkúnó wòle, pé
gbáhkì n ne n sal képah sã.

† **3:12** 3.10-12 - Yah n te Gbálnó 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ **3:13** 3.13 - Yah
n te Gbálnó 5.10. § **3:13** 3.13 - Yah n te Gbálnó 140.4. * **3:14**
3.14 - Yah n te Gbálnó 10.7.

16 Pépi syõ-ntãn pól soko, pè yíkínó ànê pèkè ó kókóle n pi.

17 Yèvini wèkì tēne, pè náh képahle n pne.†

18 Pè náh Liyel yah tíkíle n pi pólle.»‡

19 Nte á mó tō pĩ ne, Moyisi tyi kònsàhnó-á tyi nónó pólle n yo, sãh me sé yey mo sé wãl kópú tĩnne pé vyěy tũ yĩnne, ànê lékàh we yĩnne kèkōyó névyé pól tyí Liyel yah soko.

20 Képah ye, ònî yó ntē náh n pi n pi négbíle Liyel yah soko Moyisi tyi kònsàhnó gbò yō.§ Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó yõre-á nēne, tyípékè ye kè névyele n wèkì.

Névyé-á n pi négbíle dùkù nēne Liyel yah soko

21 Nte núkúnúkú, Liyel ye kè wèkì ne páh me névyele n pi négbíle pé yah soko. Moyisi tyi kònsàhnó vyãh náh me ké soko. Kéne tyi kònsàhnó ànê Liyel tēntō syínyopu sébéynó ntē kè yo ó.

22 Yesu Krista yō sēnó gbò yō ye Liyel névyele n pi négbíle ò yah soko. Nê tē-à fyò sē Yesu Krista yō, Liyel tē pi négbíle ò yah soko. Yé náh we di, wãhkì náh me ké soko dò.

23 No pól ye tyípél pi, pè kō pè tekì Liyel tōrí soko.

24 Nte Liyel yòbènrì pi pé tyí, à pè pi négbíle ò yah soko nònóle Yesu Krista gbò yō, òmò nê-á pwah mo péle tyípékè soko.

† 3:17 3.15-17 - Yah n te Yesayi 59.7-8. ‡ 3:18 3.18 - Yah n te Gbálnó 36.2. § 3:20 3.20 - Yah n te Gbálnó 143.2.

²⁵ Yesu Krista ye Liyel tɔko kɔ sárkále, ne ò tɔ kwénó gbò yò, nónó-á sɛ ò yò, pé tyípêl yò n mo pé kɔ. Képah ále n wěki ne Liyel-á me tómm. Ngbòle, à náh lésò me névyé tyípèlle n mo n kɔ,

²⁶ à lésò me sómnóle n pi. Nte núkúnúkú, à me séle n mo n kɔ, té mó tɔ me névyéle n pi négbólóle ò yah sɔko, nónó-á sɛ Yesu Krista yò. Képah n wěki ne wáh me tómm té me névyéle n pi négbólóle ò yah sɔko.

²⁷ Gblɔy gbílkí-ńsah se tɔ me névi tyí? Ó sɛ dé. Nte kwáh nê pi wé? Kè náh tɔ me á ki ne pé tyípínì sɔ me n mo n kɔ, Yesu Krista yò sɛnó ye me n mo n kɔ képah ye.

²⁸ Yé náh we di, ápi ki fɛ kè yo ne névi Liyel yò sɛnó ó gbò yò-á tɛ n pi négbíle Liyel yah. Kè náh me á ki ne Moyisi tyi kònsàhnó wál kóló gbò yò sɔ.

²⁹ Tòdì Liyelle, Nsyifunó ó Liyel se òne? No tɛló tɔ Liyel náh òne di? Awe, no tɛló tɔ Liyel ye òne,

³⁰ òmo ó-á sɔnpíle pi Liyelle. Nmo ye ki Nsyifunó pi négbólóle ò yah sɔko ò yò sɛnó gbò yò, té ki tɔ no tɛló tɔ pi négbólóle ò yah sɔko ò yò sɛnó gbò yò.

³¹ Nte káh pi sɛ, Liyel yò sɛnó se me po á kɔ á me Moyisi tyi kònsàhnóle n pi yòre kɛ kwáhle? Ó sɛ dé, yòre ye pyè á kéle n kɔ yò òkɛ.

4

Liyel yò sɛnó gbò yò ye Abrahami pi négbíle

¹ Sõ me ápi kɪ yo Abrahamɪ tyí sɔkɔ, ñmɔ nê-á á náh neyne? Kwâh nê me à fẽ we ñ yẽngbẽ tãhkìle?

² Abrahamɪ tyípínì yĩn-à sò ne Liyel à pɪ négbíle ñ yah sɔkɔ, à náhki sò fẽ ñ gblõyne n yõ n sah kè. Nte à náh fẽ képah pɪ Liyel yah sɔkɔ dé.

³ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ñkẽ: «Abrahamɪ sã Liyel yõ, Liyel mó à pɪ négbíle.»*

⁴ Nte kàh me tò pínó wẽkì yõ, tònpi ye n we ñ tò pínó lédyáhníne. Nònó náh à we kéle dé. A yĩne ké wénóle.

⁵ Nte sã náh kéle Liyel tẽ wɔ tyí dé. Névi nê-à sõ tòle n pí-ńkẽne té fyò me sã ñ yõ, ñmɔ nê-á tyípêl pípúle n pɪ négblóle, képah gbõ yõ ă tẽ pɪ négbíle.

⁶ Liyel-á névye nónóne n pɪ négblóle ñ yah sɔkɔ pé tyípínì mónkò-ńkẽne, yõtẽ dí Davidi pé nìvìnì wénó tyí yo ne ñkẽ:

⁷ «Névye nónó pílki-ńtân-á yõ mɔ pé kō, té pé tyípêl me niri pé tyí, pépi tyí nɔ.

⁸ Tẽ ñgbẽ-à névye nónó tyípêl mónkò-ńkẽne, pépi tyí nɔ.»†

⁹ Kéne nìvìnì mènne, Nsyifunɔ ó tyí náh kéle dé, nónó náh pɪ Nsyifunɔle pépi tɔ tyí ye. Á kè yo sã yò ne, Abrahamɪ Liyel yõ sẽnó-á à pɪ négbíle Liyel yah.

---

* **4:3** 4.3 - Yah n te Yenesɪ 15.6. † **4:8** 4.7-8 - Yah n te Gbálnó 32.1-2.

10 Nte gbí nê me Liyel pɪ nne négbíle? N kò-̀̀nkê gbí soko se, tɪ̀ n kònteno nãh soko se? ́́, n kònteno nãh soko nãh dé, n kò-̀̀nkê soko ye.

11 Képah nãh soko ye Liyel à kò à kòkè kò. Kéne kòkè kéle n wêkɪ ne wãh à pɪ négbíle n yah soko n yò sɛ́nó gbò yò n kò-̀̀nkê gbí soko. Kãh pɪ sê, kò-̀̀nkê névye nónó-á sê Liyel yò, té pɪ négbíle Liyel yah, Abrahmɪ pɪ pépi súle Liyel yah.

12 Té pɪ kènkòbe tɔ súle, nónó-á pè nãh me n yah pé kò́nó ó tyí, pè me sê Liyel yò Abrahmɪ tyí kòle gbí nê-á à nãh tɔ̀nì sò me kò.

Abrahmɪ Liyel yò sɛ́nó gbò yò ye Liyel n vyãhle ñmɔ ànê n nãh tãn kò

13 Yé yah, Liyel-á n vyãhle Abrahmɪ ànê n nãh tãn kò ne páh kɪ kèkòyóle pè kò, kè nãh pɪ á kɪ ne Abrahmɪ-á n kɔ tyi kònsàhnó wãl yò képah yín sò dé, n pínó yín ye négbíle Liyel yò sɛ́nó gbò yò.

14 Liyel-á n vyãh kò nê tyí soko, kàh sò me pɪ ne tyi kònsàhnó wãl kónó gbò yò sò képah n we, yò se nãhkɪ tɔ me n yò sɛ́nó ànê n vyãh kò́nó mè tyí?

15 Yé nãh we di, tyi kònsàhnó ye n yilki n mɔ Liyel fòkòvyãhnùne. Tyi kònsàhnó-à n kne nýãh soko, ké dél nãh fê n pɪ nénpó.

16 Liyel-á n vyãh kò nê tyí soko, n yò sɛ́nó gbò yò ye képah n we. Képah kɪ pɪ yò̀̀bènrɪle

Abrahmu nâh tân pól tyí. Té kè nâh pı ne tyi kònsàhnó wâl kópú ó tyí sǒ à pı kélé dé. Nónó pól tǒ-á sě ñ yǒ Abrahmu tyí kǒle, pépi pól tyí ye à pı kélé. Yé nâh we di, Abrahmu ye á pól súle,

¹⁷ sǒ-á kélé wǎrkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Áwǒ ye mé pı kwlo kwlo nâhnâh.»‡ Nmo ye ápi súle Liyel yah soko, wǎh sě ñé yǒ. Nmo Liyel ye n yilki n mo lékyîle, té yîle n mo ñ vyǎh weyne nónó nâh sǒ me.

¹⁸ Tir nê-á kè nâh sǒ me gbǒ sah sah tǎne ké yǒ, Abrahmu ñ gbǒ sah képah yǒ. A sě Liyel yǒ, képah yinne Liyel me à pı kwlo kwlo nâhnâh névyé súle, sǒ-á lésǒ à yo kélé ñ tyí ne, ñ nâh tân-á kı pı dò.§

¹⁹ Té légbíne, Abrahmu sǒ kè we ne páh wah mo nâhnâh. A sǒ me ye lèkwě vyǎh yah soko. N kyı Sara tǒ pìkì sǒ soko te. Nte képah fyé yǒ, wílkinó nâh pı ñ Liyel yǒ sěno soko.

²⁰ A nâh tǒtò pı sěnole Liyel vyǎh kǒno mè yǒ. Nte à tǎhkì we Liyel yǒ sěno gbǒ yǒ, à Liyelle n gbilki.

²¹ N sěnyĩno sǒ me ké yǒ ne, Liyel-á ñ vyǎh kǒ tir nê tyí soko, tǎnweno-á me ñ tyí kı fě kè pı.

²² Képah ye, Liyel me à mo kǒ négbíle ñ yah soko.

²³ Té kǎh wǎrkı sah Liyel wey sébéy soko ne: «Liyel à mo kǒ négbíle.» Kè nâh pı ne Abrahmu ó yĩn sǒ dé;

---

‡ 4:17 4.17 - Yah n te Yenesı 17.5. § 4:18 4.18 - Yah n te Yenesı 15.5.

24 ápi tɔ yĩn ye, ápi nónó Liyel yõ sě́nó-á kɪ n mɔ n kō n pi, áyáh sǒnpúle sě́ Liyel yõ nê-á Tě̀ ñgbě́ Yesu lékó yilki mɔ.

25 A lésõ ko mɔ ápi tyípêl yĩnne, té Liyel me ñ lékó yilki mɔ ápi pi yĩnne négbłóle Liyel yah sokɔ.

5

Névye wró kwrónmɔnɔle Liyelle ñ yõ sě́nó gbò yõ

1 Ápi-á pi négbłóle Liyel yah ñ yõ sě́nó sokɔ sě́, yèvɪnɪ we á wró ñne á Tě̀ ñgbě́ Yesu Krista gbò yõ.

2 Yòbènrɪ nê wě̀kì-á ykɪ mɔ á tyí té ále ké sokɔ yò, ñmɔ ye dah mɔ ále ké sokɔ Liyel yõ sě́nó gbò yõ. Té á gbò sàhnó-á me ké yõ ne áyáh kɪ Liyel tǒrí we n pi, kè me yǒnóle á tyí.

3 Té à wil képah sokɔ, yèvyãhrɪ nítě́ tɔ pínó me yõ yǒnóle ápi tyí. Yé náh we di, á pĩ ne n̄kě́ yèvyãhrɪ pínó-á névile n pi gbáhntě̀-òle,

4 gbáhntě̀nɔ mó névile n pi tẽnwe-òle mónyahɔ gbíne. Névi-à pi tẽnwe-òle mónyahɔ sokɔ, ñmɔ gbò sàhnó n ne n me Liyel yõ.

5 Nte ápi ñìgbèkì-á me Liyel sokɔ dùkù nêne, à kéle á wě̀kɪ ñ Mirki gbò yõ wãh képah nêne á kǒ. Képah ye névi nê-à ñ gbò sah ñ yõ, sen náh tě́ tě́ n pi.

6 Yé náh we di, Liyel-á gbí nê yah tɔko sah, kãh pɔ nɔ, Krista ku tyípêl pípú pwah n mɔ yĩnne. Té légbíne, ápi lésõ me tãhkì kě́ne á sokɔ.

7 Névi nê-á kɪ fě syi n ku n pi négbí yĩnne, tẽ wénó kɪ tah. Gbòkénpi ònî kɪ fě fě syi ku pèpɔɾɪ pí-ò wɔ yĩnne.

8 Nte Liyel-á kéle á wěkɪ dùkù nêne ne á tyí-á nɔ pé tyí, kè we yò: Api lésõ me á tyípèl sɔkɔ sě té Krista ku á pwah n mɔ yĩnne.

9 Té núkúnúkú, áyáh fyò pi té négbílé Liyel yah sɔkɔ Krista kúnó gbò yõ, Liyel fòkòvyàhni wɔ yah se pyě à kɪ n ye n pi kònlé á tyí?

10 Áyáh lésõ me Liyel sépébíle, à á wró tã sah òne ò Pídí kúnó gbò yõ. Té ò Pídí tẽ-á fyò me min sɔkɔ, à se kɪ pyě n ye n pi á pwáhnmonɔle?

11 Té kè náh yĩn kápah ó tyí dé, kè tã me yõ yònlé á tyí Liyel yah sɔkɔ Tẽ ògbě Yesu Krista yĩnne, òmɔ nê-á á wró tã sah Liyelle.

Tyi nóno-á we Adama tyí sówāh ànê nóno-á we Yesu tyí sówāh

12 Yé yah, nénúkù yó yĩn ye tyípekè de kèkõyó. Kéne tyípekè ye yɔɾɪ mɔ kũne. Té névyè pól me kũ mɔ sɔkɔ, pé pól-á sònpíle tyípekè pi...

13 Moyisi tyi kònsàhnó pɔ tyípekè we kèkõyó. Ké pó-ńkě gbíne, tyípekè mè náh sò me n mɔ n kõ.

14 Té sépinó pól sɔkɔ, à tɔkɔ Adama gbí tyí, pópó à pɔ nɔ Moyisi gbí tyí, névyè pól sò me kũ mɔ sɔkɔ. Pè náh sénsõ tyípekè pi Adama tyí kõle òmɔ nê-á Liyel dèl pi, òte kũ sò me péle n tẽ. Névi nê-á sò yĩne à pɔ, Adama pi òmɔ kètòle.

15 Nte tyípekè nê-á pi, kè náh me sãh yah yah tẽne yòbènɔɾile Liyel-á nêne n pi. Gbɪ ye,

nénúkù tẽ wɔ tyípékè yĩn ye névyè náhnáh ku ó; ìtè Liyel-á yòbènrɪ nê pɪ á tyí, ànê wáh syõ Yesu Krista tɔ gblɔy núkúní tyí à pèpɔrɪ nê pɪ nékwínkí tyí, sépi ye kal.

¹⁶ Liyel-á pèpɔrɪ nê pɪ, ké swɔ náh mɛ núkúle nénúkù tyípékè mè tyíle. Yé náh wɛ di, nénúkù tyípékè yĩn ye lékàh wɛ. Ntè névyè tyípél náhnáh pínɛnɔ náh ye Liyel yòbènrɪ pɪ pé tyí à pè pɪ négblólè ò yah sɔkɔ.

¹⁷ Gbɪ tẽ wɔ ye nénúkù tyípékè ye mɔ névyèle kũ mɔ sɔkɔ ó, ìtè Liyel-á yòbènrɪ ògbě pɪ nónó tyí à pè pɪ négblólè ò yah sɔkɔ, pépi kɪ mɛ min sɔkɔ Yesu Krista gblɔy núkúní gbò yõ, kɪ tɔrɪle n pɪ.

¹⁸ Sõ-á nénúkù tyípékè pínó lékàhle no pól yĩni tẽ, sě ó ye, nénúkù tyípépěy pínó yĩn ye no pól kɪ fě pɪ négblólè, nê-á kɪ pé kɔ pé kɪ tyé-ńkě min wɛ.

¹⁹ Sõ-á nénúkù Liyel yóré yáhlenɔ pɔ kéné névyè náhnáh kɔ pé pɪ tyípél pípúle, sě ó ye, nénúkù Liyel yóré fěnsyinɔ yĩn ye névyè náhnáh kɪ pɪ négblólè Liyel yah sɔkɔ.

²⁰ Tyi kònsàhnó tẽ wɔle, képah ye pɔ tyípél kɔ sè kwel. Té tyípél-à kwel nýãh sɔkɔ, Liyel n mó yòbènrɪ pɪ nénpó sɔkɔ nê-á kal sépile.

²¹ Káh pɪ sě, sõ-á tyípékè névyè pól dahbɪ kũ mɔ sɔkɔ, sě ó ye, yòbènrɪ nê-á Liyel n pɪ névyè tyí à péle n pɪ négblólè, képah tɔ kɪ tyé-ńkě minne pé pól kɔ ápi Tẽ ògbě Yesu Krista gbò yõ.

6

Nê-à kwrɔ mɔ Yesu Kristale, tẽ kɪ min pɪ òkù kɪ vi mɔ pɪ sãnnɛ

¹ Sõ me ápi kɪ yo yò wé? Á se yĩne à yõ n sɔkɔ tyípêl pínó sɔkɔ, Liyel kõ à yòbènrule n gbah n pɪ á tyí?

² Jõ dé! Ápi á náh vi tyípêl pínó kõ á kɪ ne á sã ku. Té á kɪ pɪ sã té kɪ tã pɔ á minne n pɪ tyípêl pínó sɔkɔ?

³ Yé náh pĩ ne, ápi nónó pól-á wel wilki ni sɔkɔ à kwrɔ mɔ Yesu Kristale, á wèlnwĩkínó mè-á me á kɪ ne kúnó sã ápi tɔ ku òne wẽ tyí di?

⁴ Wèlnwĩkínó mè sɔkɔ, ápi tɔ ye ku òne wẽ tyí, té yĩ òne wẽ tyí. Té ò lékó-á yilki mɔ Sú Liyel tẽnwenɔ ògbẽ gbõ yõ sã, sã ye ápi tɔ min pɪ òkù vi mɔ pɪ sãnnɛ.

⁵ Yé náh we di, áyáh fyò kwrɔ mɔ òne à kũ òkù núkú ku, ápi tɔ lékyí kɪ pɔ n yilki n mɔ n pɪ òmɔ tyí kõle.

⁶ Á yĩne à pĩ ne áyáh sò me n pɪ òkù òne ògbòle, áyáh képah kwrɔ mɔ syɪ Kristale dahɪ yõ à ké tyí ykɪ, té we wil tyípékè yõrɪ sɔkɔ.

⁷ Yé náh we di, névi nê-à ku, tẽ vyãh n de tyípékè pínó sɔkɔ.

⁸ Té áyáh fyò ku ànê Kristale wẽ tyí, á sãnó me ké yõ ne áyáh kɪ á min pɪ òne wẽ tyí.

⁹ Ápi pĩ ne Krista lékó-á yilki mɔ, à náh tã n ku n yah n pi, kũ náh tã tẽ we n pi ò tyí.

10 Wãh kũ nê ku yò, tyípêl tyí ykũ yĩn ye kúmm à ku. Nte núkúnúkú wãh me min sɔkɔ, à me ñ minne n pɪ Liyel tyí yõ.

11 Sě ó ye, yépi tɔ yĩne yè pĩ ne yáh ye náh vi tyípêl pínó kǒ á kɪ ne yé sǒ ku, té me min sɔkɔ Liyel tyí yõ yé wró kwrónmɔnɔ gbõ yõ Yesu Kristale.

12 Gbí nê-á ye me min sɔkɔ kèkõyó mè sɔkɔ yò, yé káh tǒ ye tyípekè pɔ fyãh yé yõ, kè pɔ yéle n mɔ yé dyɔ dyɔ tyi pínó sɔkɔ dé.

13 Yé káh tǒ yé wil gběnsê tãntãne tyípêlle n pɪ á kɪ ne tyípekè sǒ n tẽ yé yahle dé. Nte yé yé gblõyne Liyel kǒ. Yé me á kɪ ne yé sǒ ku té yé lékyî me yilki mɔ. Yé yé wil gběnsê tãntãn pól fin mɔ Liyel kǒ sè pɪ tyígló pɪ pɪ tǒnpìyîle.

14 Tyípekè náh tǒ n dɔkɔ n tẽ n pi yé yõ pólle. Yé náh tǒ me Moyisi tyi kǒnsàhnó gbõ sǒ sɔkɔ dò. Liyel-á yòbènrɪ nêne n pɪ yé tyí, képah gbõ sǒ sɔkɔ ye yéle.

Gbi wěkì kólóle Liyel yah sɔkɔ

15 Á yĩne à yo sǒ yò wé? Áyáh fyò me yòbènrɪ gbõ sǒ sɔkɔ, té á náh tǒ me Moyisi tyi kǒnsàhnó gbõ sǒ sɔkɔ, képah se yó n wěkì ne tyípêl pínó wěkì-á ykũ mɔ á tyí? Jú dé!

16 Yé náh pĩ ne níkě yáh tǒle n pɪ ñnî yó tyí yõbɪ sǒ yéle, té n sah ñ tyí yõ, yè n pɪ tẽ yõle kègbɪ yõ di? Sě ó ye, yáh n sah tyípekè tyí yõ, yè n pɪ ké yõbɪle, ànê kè n pɔ kũne. Té yáh n

sah Liyel tyí yõ, yè n pi ò yõbùle, ànê kè n po gbì wěkì kólóle.

17 Yé lésõ me tyípékè yõri sòkò. Nte yáh kwónó nê we, képah gbõ yõ, núkúnúkú yé me n sah Liyel yóré yõ yé nno pólle. Káh pi sě, á ye wẹkì Liyel tyí.

18 Yé wil tyípékè pínó sòkò, té de gbì wěkì kóló sòkò.

19 Yépi tyi yah yáhnkwlonò ye ní kõ mé tyi nópìle n yo à yĩne névyè pi òkùle yò. Ngbòle lésõ, yáh yé wil gběnsê tãntãn pólle pǒpǒ ànê tyítúkúnĩne n pi, à Liyel dèlle n pi sǒ; núkúnúkú, yé séle gbì wěkìle n kò, yè n ne n me wìkìnsàhnóle Liyel tyí yõ.

20 Yáh lésõ me tyípékè yõri sòkò gbí nêne, ney náh me yéle n kyí n mò ne yé gbì wěkìle n kò.

21 Kéne tyi nónó-á lésõ yé n pi, kwâh nê me yé we sòkò sé sòkò, à wil sen tyí sòkò, nê-á me yé yõ kwey mè sòkò? Sépi tyé-ńsahle kũ ye dò.

22 Nte núkúnúkú, Liyel-á yé wilki tyípékè yõri sòkò, yé me tǒle n pi òmò tyí, nê-á kì yé kõ yé kì me wìkìnsàhnóle ò tyí yõ, té kì tyé-ńkě min we n pi ké tyé-ńsah.

23 Yé náh we di, tyípékè lédyáhnĩne, kũ ye. Nte Liyel-á kwâh nêne n yĩ névyèle n kõ, tyé-ńkě min ye. A képahle névyèle n kõ pé wró kwrónmòno gbõ yõ Yesu Kristale, òmò nê-á ápi Tě ògběne.

7

Yesu yõ sěpú wìlnóle Moyisi tyi kònsàhnó yõri

sɔkɔ

¹ N yúnpyé, yé tyi kònsàhnóle n pne. Képah ye, máh kɪ nê yo n pi yé tyí, ké sèndì náh yéle. Névi tẽ-à fyò me min sɔkɔ, à me tyi kònsàhnó gbò sò sɔkɔ.

² Sě ó ye, sê nê-à de pe tyí, ò pe tẽ-à fyò me min sɔkɔ, à me òmɔ tyí yò fúr wěkì sɔkɔ. Nte tẽ pe-à fyò pɔ yah kwɔ, à kɪ me ò gblɔy yò fúr wěkì sɔkɔ.

³ Té wàh de dí káhkí tyí té ò pe sah min sɔkɔ, à kɪ n ye fòfínplé. Té ò pe-à fyò pɔ yah kwɔ, à kɪ me ò gblɔy yò fúr wěkì sɔkɔ. Wàh de dí káhkí tyí, fòfíkì náh képahle.

⁴ Képah núkú ó ye n yúnpyé, yépi wró-á kwro mɔ Kristale, kè me á kɪ ne yé tɔ sɔ ku òne. Káh pɪ sě, yé náh tɔ me Moyisi tyi kònsàhnó gbò sò sɔkɔ. Nte ò lékó-á yilki mɔ, yé me òmɔ tyí yò núkúnúkú, nê-á kɪ á kɔ á kɪ Liyel dyɔ dyɔ tyile n pɪ.

⁵ Yé náh we di, áyáh lésò me á dyɔ dyɔ tyile n pɪ gbí nêne, Moyisi tyi kònsàhnó lésò me tyí pékè dékè kɔ kè á tẽ, á kɔ á me tyile n pɪ nónó-á kɪ kũne á yĩni n tẽ n pi.

⁶ Nte núkúnúkú kwâh nê yòri sɔkɔ-á lésò ále, áyáh á náh vi kè kɔ á kɪ ne á sɔ ku, á ye wil Moyisi tyi kònsàhnó gbò. Té núkúnúkú á kɪ tòle n pɪ Liyel tyí pɪ dùkù késánnè ò Mirki gbò yò. Kè náh tɔ n pɪ n pi ògbò tyí kɔle gbí nê-á sò á me Moyisi tyi kònsàhnó wárkínsàhnó gbò sò sɔkɔ.

Moyisi tyi kònsàhnó-á tir nêne n pi

⁷ Sõ me ápi kɪ yo yò wé? Tyípékè se Moyisi tyi kònsàhnóle? Óõ dé! Sépi gbõ yõ ye nmo pĩ tyípékèle. Sépi-à sò me yó-ńkêne ne ńkê: «Káh yíwilkĩle n pi!» Mé se náhkɪ pĩ ne tyípékè-á yíwilkĩ pínóle?

⁸ Káh pi sê, tir kònsàhnó mè ye wěkɪ yɪkɪ mo tyípékè kɔ kè we syõ à nmo mo yíwilkĩ duke pól pínó sokɔ. Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó-à sò me n kne, tǎhkɪ náh n we n pi tyípékè sokɔ.

⁹ Moyisi tyi kònsàhnó pó-ńkê gbíne, nmo sò me min sokɔ. Nte tir kònsàhnó-á fyò po, tyípékè tǎhkɪ we

¹⁰ à po nmo min syi. Kéne tir kònsàhnó nê-á sò yíne kè po nmo kɔ mè min we, képah ye pyè po kũne nmo yĩni tẽ yò sõ.

¹¹ Tyípékè ye syõ tir kònsàhnó tyí à nmo pilki, té kũne ní yĩni tẽ.

¹² Káh pi sê, Liyel tyi kònsàhnó pól me yályál. Sè me gbɪ wěkɪ yõ, té mó tõ me ple.

¹³ Sépi nónó-á me ple, sépi se n mo nmoɔle kũ sokɔ? Óõ dé! Tyípékè ye. Sê ye kè wěkɪ dal mo ké gblõy dùkùle kwèy. Kè pil pèpey náh, té ní fike ko. Sê ye tyípékè pil pèpey náh té gbah peke tir kònsàhnó gbõ yõ.

Névyè me tyípékè mno sokɔ

¹⁴ Á pól pĩ yíi ne Moyisi tyi kònsàhnó-á wil Liyel tyí. Nte nmo gblõy dyo dyo tyi pínó sokɔ, mé me yõ sõ nne pè tẽ yám tyípékè tyí.

15 Kègbı yõ, mäh nêne n ɾı, mé náh ké dùkùle n ɾne. Mäh me ké tyí ne mé pèpey nê ɾı, mé náh képahle n ɾı. Té ní dèl-á nê wòle, mè n pyě képahle n ɾı.

16 Nte mäh ní dèl tirlè n ɾı, mé sah ké yõ ne Moyisi tyi kònsàhnó-á me ple.

17 Káh ɾı sě, nímo náh n ɾı kéle yò dé, tyípékè nê-á ní sòko, képah ye n ɾı kéle.

18 Yé náh we di, tyípépěy yó nĩ náh me ní gblǒy dyo dyo tyi sòko. Tyípépěy ɾínó sòno me ní sòko, té ké fẽnrıno tãhkì náh n we ní sòko.

19 Mäh me ké tyí ne mé tyípépěy nê ɾı, mé náh kéle n ɾı. N té n pyě pèkè wòle n ɾı nê tyí náh no ní tyí.

20 Nte mäh ní dèl tirlè n ɾı, nímo náh n ɾı kéle yò dé, tyípékè nê-á ní sòko, képah ye n ɾı kéle.

21 Mäh nê kyomı we ní gblǒy sòko, kè we yò: Mäh me ké tyí ne mé tyípépěy ɾı, pèkè ó n ne n yĩn ní yah.

22 Liyel tyi kònsàhnó tyí no yíí ní tyí ní nı pólle.

23 Nte mé kè kyomı we ne, sépi nóno tyí-á no yíí ní tyí, mäh ne mé sé wàlle n ko, kwâh yó n we ní sòko nê-á me séle n fwo. Kéne kwâh ye mo sah nĩne tyípékè yõrı sòko.

24 N yãm ɾínó dùkù tẽne n yah yò lé! Nê tẽ ó kı ɾo we syi fin mo nĩne kéne kwâh tyí, képah nê-á n mo ní yõ kũne?

25 Liyel ye, ápi Tě nğbě Yesu Krista gbõ yõ. Gbílkinó ne n sah ñ yõ képah yĩnne.

Mäh ne mé kè yo yõtukule, Liyel tyi kònsàhnó wàl kóló tyí me ní tyí ní nı sòko. Nte ní gblǒy dyo

dyo tyi pínó soko, mé me tyípekè yõri soko.

8

Névi nê-á ye Liyel Mirki kô kè ò yahle n tẽ

¹ Núkúnúkú tẽne, nónó wró-á me kwrónmɔnɔle Yesu Kristale, Liyel tukey náh tõ n syiki n pi pé yõ.

² Yé náh we di, Liyel Mirki nê-á minne névile n kô tẽ wró kwrónmɔnɔ gbõ yõ Yesu Kristale, képah ye we wilki ímɔle tyípekè ànê kũ mno soko.

³ Moyisi tyi kònsàhnó náh sò fẽ képah pi n pi dò. Névyé gblõy dyo dyo tyi pínó sò me kãn pi kéle képah ye. Kãh pi sẽ, Liyel me ò Pídí tekú mɔ à pɔ dubi névi wil dukùle ò tyí ápi tyípél pípú tyí kòlɔ, té ku ápi tyípél yĩnne, sé tyí we n yiki yĩnne névyé soko.

⁴ Ápi nónó-á á dyo yíi tyi we ye, té Liyel Mirki sò tẽ. Liyel kè pi ne á fẽ tyi kònsàhnó tyíyónóle n pi. Képah ye à kô à képah pi.

⁵ Yé náh we di, névi nê-à ye ò dyo yíi tyi yah syi ò tyí, tẽ sònɔ n ne n me ò dyo yíi tyi ó yõ. Nê-à mó ye Liyel Mirki yah syi ò tyí, tẽ sònɔ n ne n me Liyel Mirki dyo yíi tyi ó yõ.

⁶ Wáh á dyo yíi tyi sò tẽ, ké syi-nsah n pi kũne. Té wáh Liyel Mirki dyo yíi sò tẽ, ké syi-nsah n pi yèvini ànê tyé-ńkẽ min wénóle.

⁷ Kègbi yõ, névyé nónó dyo yíi tyi-á yah syi pé tyí, Liyel sépébi ye péle pãh sònpíle yahle

sàhnóle Liyel tyi kònsàhnó yóré yõ. Pè náh fě sé wàl kɔ́ nítěne dò.

⁸ Té névye-à pé gblǒy dyɔ́ yíí tyile n pi, Liyel yí náh n yuku péle.

⁹ Yépi tě wɔle, yé náh me yé gblǒy dyɔ́ yíí tyile n pi. Liyel Mirki dyɔ́ yíí tyi ye yé me n pi, képah nê-á me yé sɔkɔ. Krista Mirki-à n kne névi nê sɔkɔ, tě náh me n tyí yõ.

¹⁰ Krista-à me yé yahle n tě, yé kɪ sénsõ pɔ́ kũ n pi ó, nte Liyel Mirki gbò yõ, yé pi négblóle Liyel yah sɔkɔ à tyé-ńkě min we.

¹¹ Liyel nê-á yilki mɔ́ Yesu lékóle, n Mirki-à kɪ me yépi tɔ́ sɔkɔ, yáh sɔ́ pɔ́ ku, yé lékyî kɪ yilki mɔ́ kɪ tyé-ńkě min we.

¹² Képah ye n yúnpyé, á yĩne à Liyel Mirki dyɔ́ yíí tyile n pi, á náh tɔ́ yĩne à á gblǒy dyɔ́ yíí tyile n pi.

¹³ Yáh yé dyɔ́ yíí tyile n pi, yé kɪ ku. Nte Liyel Mirki gbò yõ yâh yé dyɔ́ yíí tyi we ye, yé kɪ tyé-ńkě min we.

¹⁴ Yé náh we di, Liyel Mirki-à nónó yahle n tě, Liyel wěnpì ye péle.

¹⁵ Liyel-á n Mirki nêne yé kɔ́, kè náh yéle n mɔ́ yõrɪ pínó sɔkɔ ànê tíkí pínó sɔkɔ dé. Képah ye pi yéle Liyel wěnpìle, té yé fě n yo yínpɔ́ ñgběne ne: «Bõ, ápi Sú!»

¹⁶ Liyel Mirki mè nítě ye á kɔ́ á sě yíí ké yõ ne Liyel wěnpì-á ále.

¹⁷ Té áyáh fyò pi n wěnpìle, á vyãh kɪ we pèpɔrɪ sɔkɔ, wãh n vyãhle n wěnpì kɔ́ nê tyí

sokɔ. Liyel-á pèpɔɾɪ nê pɪ Krɪstɑ tyí, ápi tɔ vyãh kɪ wɛ ké sokɔ. Áyáh fyð me yèvyãhrɪlɛ n pɪ wẽ tyí Krɪstɑlɛ, gbílkinó kɪ n sah n pi á yõ ñne wẽ tyí.

Gbílkinó nê-á kɪ pɔ n wɛ n pi

¹⁸ Mé pĩ ne áyáh me yèvyãhrɪ nê sokɔ kwey mènɛ, képah náh me sãh n yah yah tẽne gbílkinó ñgbẽ nê-á kɪ pɔ n sah n pi á yõ ñsõne.

¹⁹ Liyel wẽnpĩ-á kɪ gbílkinó wɛ n pi sɔ, képah ye ñ yí mónónɔ pól me n deki.

²⁰ Yé náh wɛ di, Liyel yí mónónɔ pól me yõre kẽ tãhkì yó gbõ sò sokɔ. Pépi dyɔ dyɔ tẽ náh ne kè pɪ sɛ dé. Nê-á sah péle ké gbõ sò, ñmɔ ye pɪ kéle. Nte gbõ sàh-ñsah tõ me pé tyí.

²¹ Sõ yó me n pi, Liyel yí mónónɔ pól kɪ pɔ n wilki n pi yõɾɪ sokɔ yíkinó pí-ò gbõ. Té kɪ gbílkinó wɛ wẽ tyí Liyel wẽnpĩlɛ.

²² Nte à pɔ syɪ kwey mè tyí, á pĩ ne Liyel yí mónónɔ pól-á me n gbĩ kúrntɛsè tyí kõle yèvyãhrɪ tẽ tyí.

²³ Té kè náh yĩn pépi ó tyí dé, Liyel-á ñ Mirkilɛ ñgbòlɛ ápi nónó kɔ, ápi tɔ me n gbĩ á fokɔ táhló sokɔ, me gbìyìkìlɛ n sykɪ sò nê-á Liyel kɪ kè wẽkɪ n pi ne áyáh pɪ pé wẽnpĩlɛ, té kɪ pwáhnmonɔ wɛ dal mɔ.

²⁴ Yé náh wɛ di, á ye pwáhnmonɔ wɛ. Té kè me á kɪ ne sɔ-á ñkẽne névi ñ gbõ sah kwáh yó pónwɛnɔ yõ. Nte wáh kè wɛ syɪ tɛ, à náh tõ ñ gbõ sah n pi ké pónwɛnɔ yõ dò. Wáh kè wɛ syɪ tɛ, à kɪ tõ ñ gbõ sah sɔ ké pónwɛnɔ yõ?

25 Nte áyâh tǝnì me kwâh nê wénsyi-ríkêne, ă sómnó pɪ ñ té á gbò sah ké pónweno yǝ.

26 Sǝ ó ye, Liyel Mirki tǝ me ápile n yohnɪ n mo á tǝnkwlóno yǝnne. Yé náh we di, ápi náh pǝ nê-á yǝne nínóle. Nte Liyel Mirki me nírile n pɪ ápi tyí nê-á ápi náh fǝ ké dùkù yah yo.

27 Té Liyel nê-á névye foko táhlóle n pne, ñ Mirki-á me nêne n yah n kǝ, ñmo kéle n pne. Yé náh we di, ñ Mirki nírile n pɪ Yesu yǝ sǝpú tyí à yǝne ñmo dyo yǝ tǝne.

28 Á mó tǝ pǝ tǝle ne Liyel tyí-á no nónó tyí, ă tyi pólle n pɪ pépi tyí pekɪ yǝnne, pépi nónó-á à ye à yǝne wǎh kè yah tǝko sah sǝ.

29 Liyel-á nónó yah wilki ñgbò dùkùle, à ye kwâh tǝ kè yah tǝko tǝle ne pǎh yǝne pè pɪ pé Pídí tyí kǝle, ñmo kǝ à pɪ pé pól nénkyíle.

30 Wǎh kwâh tǝ nónó yah tǝko, à ye pè ye tǝle. Wǎh nónó ye, à ye pè pɪ négló tǝle ñ yah sǝko. Wǎh nónó pɪ néglóle ñ yah sǝko, à ye yǝ yǝnóle pè kǝ.

31 Sǝ me ápi kɪ yo yò wé? Liyel-à me ápile, nê kɪ fǝ á fwo?

32 Nmo nê-á à náh ye ñ yǝngbǝ Pídí kǝnóle, à à mo kǝ kǝ ápi pól yǝnne. Á kɪ pɪ sǝ té à náh yí tǝlóló pólle á kǝ à n tahlɪ n pɪ ñmo gbò yǝ.

33 Liyel-á névye nónó yah wilki, nê tǝ kɪ po n tǝko péle n kǝ? Liyel ye pɪ névyele néglóle ñ yah sǝko.

34 Nê kɪ tǝ fǝ Liyel tukey kǝ kè kɪ syɪkɪ pé yǝ? Yesu Krista ye ku, té kè náh yǝn kǝpah ó tyí dé,

ñ lékó yilki mɔ. Yé náh wɛ di, à mɛ tɛ́nóle Liyel gbòyò sòle, té mɛ níriɛ n pi ápi tyí.

³⁵ Ápi tyínɔnɔ nê-á mɛ Krista sɔkɔ, kwâh yó ñtɛ́ náh fɛ́ ké yah kɔ́ n pi. Yèvyãhrɪ ò, tíkí kɛ́pékè ò, fóhnó ò, kwɛkɪ ò, kwâh kɛ́ ò, dlo ò, kũ ò, sé sɔkɔ yó ñtɛ́ náh fɛ́ ké yah kɔ́ n pi.

³⁶ Kè mɛ wárkínsàhnóle Liyel wɛy sébéy sɔkɔ nɛ ñkɛ́: «Áwɔ yĩnne, ápi mɛ kũ dlo sɔkɔ sɔmesó. Pè mɛ ále n pi á kɪ nɛ yípɛy sɔ́ pɛ tɛ́ n yuku kò-ñsah sɔkɔ.»*

³⁷ Nte sépi pól sɔkɔ, á tyí-á nɔ Liyel nê tyí, ñmɔ gbò yó á pi tɛ́npnèpu ñgbnɔle.

³⁸⁻³⁹ Gbɪ yó, ápi tyínɔnɔ nê-á mɛ Liyel sɔkɔ, té à syó á Tɛ́ ñgbɛ́ Yesu Krista tyí à kɛ́le á wɛ́kɪ, ñ sɛ́nyĩnɔ mɛ ké yó nɛ, kwáhmóní yó ñtɛ́ náh fɛ́ ké yah kɔ́ n pi. Kàh kɪ sɔ́ kũne ò, kàh kɪ sɔ́ minne ò, kàh kɪ sɔ́ yĩnyó tònpuɓɪle ò, kàh kɪ sɔ́ yòtòrínɔle ò, kàh kɪ sɔ́ kwey gbɪ tyile ò, kàh kɪ sɔ́ nsô tyile ò, kàh kɪ sɔ́ tɛ́npnèñónɔle ò, kàh kɪ sɔ́ yĩnyó tãhkìnóle ò, kàh kɪ sɔ́ sétáh sôwãh tãhkìnóle ò, sé sɔkɔ yó ñtɛ́ náh fɛ́ ápi tyínɔnɔ yah kɔ́ n pi ñ tyí.

9

Yìkì nê névyɛ-á Liyel yah tɔkɔ

¹ Krista tyí yó ye ñne. Kɛ́pah ye, máh kɪ nê yo n pi, gbɪ ye kɛ́le, mìnì náh mɛ ké sɔkɔ. Liyel Mírki ye ké sɔnɔ dahbɪ tɛ́ ñ sɔkɔ nɛ nê-á mé kɪ n yo n pi, gbɪ-á kɛ́le.

* **8:36 8.36** Yah n tɛ Gbálnó 44.23.

2 Yèkworɪ ñgbě me ní sòkò. Ní nì me n suke gbímeḡbì.

3 Yé náh we di, máh me nê tyí, ñmò tyí sǒ náhki yíkì ànê ní wró mó gbɛ Kristalɛ ní yǔnpyé swò sòkò, pé pwah n mò yǐnne, pépi nónó-á ní yìkì névyelɛ.

4 Pépi ye Yisrayel nolɛ, Liyel-á nónó pɪ ñ wěnpìlɛ. A yǒ yǒnóle pé kǒ, té yégbékè kwɔ mò péle gbáyí náhnáhlɛ, té tyi kǒ sah pé kǒ, té ñ nì òkùle pé wěki, té ñ vyáhle pé kǒ.

5 Abrahmɪ, ànê Yisakɪ, ànê Nsyakòbɪpi ye pé náh tǎnne. Yìkì nùkú ye péle Yesule wǎh pò sètáh yǒ. Nmò ye Liyelle, nê-á me yíyìn pól yǒ. N yīn ne n gbilki gbímeḡbì. Amiina!

6 Máh nê yo sòkò yǒtah, képah náh n wěki ne Liyel náh n kò ñ tyíyónó sǒ. Nte Yisrayel no pól náh pɪ Yisrayel no yèsyìkìnìne Liyel yah sòkò.

7 Sě ó ye, Abrahmɪ wěnpì pól tǒ náh pɪ ñ wěnpì yèsyìkìnìne. N pídí Yisakɪ wò wěnpì ye kɪ n mò n kǒ ñ pètóbélɛ sǒ-á Liyel yo kéle ñ tyí.

8 Máh ne mé kè yo palle, wěnpì nónó-á dubi gboyne, pépi náh Liyel wěnpìlɛ. Nónó-á dubi à yīne Liyel vyáh kǒnóle, pépi ye ñ wěnpìlɛ.

9 Yé yah, Liyel lésǒ ñ vyáhle Abrahmɪ kǒ ne ñkě: «Gbí yó yǐnkǒ gbíne, mé kɪ ní syɪ pò á tǐnne, té Sara kɪ me dǐnpir we dubi.*»

10 Tôo náh dé, yé yah Wrebeka tǒ tyíle kè: Api sùtó Yisakɪ mè ye dubi à kǒ dǐnpì nǐpì níminɛ nónó-á kènǐnɛ.

* 9:9 9.9 Yah n tɛ Yeneɪ 18.10.

11-13 Gbí nê-á wěnpì nópi náh tǎnì dubi, pè náh tyítúkúnì pì, pè náh tyípéplò tǒ pì. Nte Liyel me yo Wrebeka tyí ne: «Wěnpì nópi soko, nénkyí tǎ kú pò pì gbě tǎ yǒle.»† Kè tǒ me wárkínóle Liyel wey sébéy nítě soko ne nkě: «Nsyakobí wǒ tyí ye nǒ n tyí, Yesayu náh»‡ Yé náh we di, képah n wěkú ne névi tyípínó náh Liyel n yah n té tǎ yah n wilki. Névi nê-à n dyo, tǎ wǒ ye à n yah n wilki.

14 Sǒ me ápi kú yo yò wé? Liyel náh me n kǒ gbí wěkì yǒ di? A me n kǒ gbí wěkì yǒ kè.

15 Yé náh we di, à yo Moyisi tyí ne: «Máh me ké tyí ne mé pèpǒrì pì névi nê tyí, mě kè pì tǎ tyí. Té mǎh me ké tyí ne mé névi nê yǎm yah, mě tǎ yǎm yah.»§

16 Kǎh pì sě, képah náh n wil névi dyo yǐ tǎ soko, képah náh pì n gbáhntěno soko dé. Nte kè n wil Liyel ó tyí, nê-á névi yǎmne n yah.

17 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne, Liyel-á yo Yesipti yǒtǎ dí tyí ne: «N tǎnweno wěkú yǐn ànê n yǐn wil yǐn ye kèkǒyó pól soko, n kǒ mé n pì yǒtǎne.»*

18 Kǎh pì sě, kǎh Liyel dyo, ǎ nnî yǎm yah, té kǎh n dyo ǎ nnî pì kùkùtǎhkì névile.

19 Gbòkénpì tókù kú fě ne, kwáh nê se pì té Liyel kú tǒ n tǒkǒ névyele n kǒ nì? Nê se kú fě n dyo dyo tyi yah kǒ nì?

† 9:11-13 9.11-13 Yah n te Yesesú 21.23. ‡ 9:11-13 9.11-13 Yah n te Malaki 1.3. § 9:15 9.15 - Yah n te Yálnó 33.19. * 9:17 9.17 - yah n te Yálnó 9.16.

20 Nte nê tẽ ó me áwøle, té á kɪ pɔ Liyelle n kɔ̃lɪ? Pín se kɪ fẽ ké mó-ò piki yah ne, kwâh nê se pɪ té à pé mɔ s̃ẽ nɪ?

21 Pnì mó-ò tyí nâh ñ fâhrɪle di? A kɪ fẽ tyígbi pɪ pɪ pín mɔ kéle, té kɪ tɔ̃ fẽ nýǎn tyi pɪ pɪ pín mɔ kéne fâhrɪ óle.

22 Liyel me ké tyí ne pé pé fòkònyàhnì wilki mɔ, pé mó pé tãhkì wẽkɪ. Té wǎh mó tɔ̃ sò yĩne à ñ fòko vyǎh névyne nónóne, à sómnó pɪ té ñ gblɔ̃y ye náhnâh pé tyí.

23 Nte ñ tɔ̃rí-á me gblò dukù nêne, à sò me ké tyí ne pé kéle no téló wẽkɪ, wǎh pépi nónó yãm yah té pè yah wilki sah ñ tɔ̃rí sòko de yĩnne.

24 Té kéne névyele, ápi ye. A nâh á yah wilki Nsyifunɔ ó sòko dé, ñte à tókù yah wilki yìkìnì téló sòko,

25 s̃-á Liyel kè yo sah Wose sébéy sòko ne: «Névyne nónó nâh sò me ñmɔ nole, mé kɪ péle n ye ñ nole. Yìkì ne tyí nâh sò nɔ ñ tyí, mé kɪ kéle n ye ñ dyɔ yíi yìkìle.†

26 Té nýǎh sòko-á lésò kè yo pé tyí ne ñmɔ no nâh péle, nénpó mè ó sòko ye tɔ̃ pè kɪ ye péle Min nétẽ Liyel wẽnpìle.»‡

27 Yesayi tɔ̃ mó yo Yisrayel no tyí sòko ne ñkẽ: «Yisrayel névyne-à s̃ me dò pne yo gbòpo sèmiyáhrí s̃, kwéy ó ye kɪ n pwah n pi pé sòko.

28 Yé nâh we di, TÈ NGBÈ Liyel-á tyi nónó yo, à kɪ sè pɪ dal mɔ súu sétáh yõ.»§

† 9:25 9.25 - Yah n te Wose 2.25. ‡ 9:26 9.26 - Yah n te Wose 2.1. § 9:28 9.27-28 - Yah n te Yesayi 10.22-23.

29 Té Yesayi t̃õ lésõ kè yo sah ne ñkě: «Tyi pól tyí t̃ẽnwε-ò T̃È NGB̃È Liyel-à s̃ò me á túkù sàh-ñk̃ẽne min s̃ok̃o, á duku náhki to Sod̃om̃i ànê Gbom̃ori névye tyí k̃õle.»

30 S̃õ me ápi ki yo yò wé? Névyé nónó náh pi Nsyifuñole, pè pi néglólé Liyel yah ñ yõ s̃ẽnó gb̃ò yõ, pépi nónó-á pè náh s̃ò me kéle n yah n k̃õ.

31 Té Yisrayel no nónó w̃o-á pỹé s̃ò me n yah n k̃õ ne pé pi néglólé Liyel yah Moyisi tyi k̃õnsàhnó w̃al kóló gb̃ò yõ, pè náh we pi néglólé képah gb̃ò yõ.

32 S̃õ pi té pé náh we pi néglólé wé? Pè náh s̃ò me kéle n yah n k̃õ Liyel yõ s̃ẽnó gb̃ò yõ, pè s̃ò we ne ñk̃é pé tyípiñi-á ki f̃ẽ pé pi néglólé Liyel yah képah ye. Pé gbáhk̃i ye pỹé pè mi pé wilki n m̃o m̃o dáhk̃i tyí yò s̃õ.

33 Kéne dáhk̃ile, Yesu Krista ye. Képah tyí ye wárkínsàhnóle Liyel wey s̃ébey s̃ok̃o ne ñk̃é: «Yé yah, mé ki gbáhk̃i mi mi dáhk̃i yó sah Siyõ kwil s̃ok̃o. Névyé wilki n m̃o m̃o tédáhk̃i yó ye kéle. Nte névi nê-à ñ gb̃ò sah ké yõ, sen náh t̃ẽ t̃ẽ n pi.»*

10

1 Ñ yúnpyé, máh me nê tyí ní ni pólle, képah ye ne Nsyifuño pwáhñm̃oño we. Mé me Liyelle n ni pé tyí képah tyí s̃ok̃o.

* 9:33 9.33 - Yah n te Yesayi 28.16 ; 8.14.

² Yé náh we di, mé kɪ fě kè yo ne pǎh me gbah tẽ yíí Liyel wěkì kóló sɔkɔ, nte pǎh me kéle n pɪ yítũri sɔkɔ.

³ Liyel-á névile n pɪ négbíle ò yah sɔkɔ dùkù nêne, pè náh kè pĩ. Té pé yěngbě tyíle n pɪ, té Liyel tyí wɔ yahle.

⁴ Krista ye pɔ Moyisi tyi kònsàhnó tyi pɪ syɪ sé yĩn tyí. Névi nê-à sě Krista yò, tẽ kɪ pɪ négbíle Liyel yah sɔkɔ.

⁵ Névi-á fě n pɪ n pi négbíle tyi kònsàhnó gbò yò dùkù nêne, Moyisi-á nê wǎrkɪ ké tyí sɔkɔ kè we yò: «Névi nê-à tyi kònsàhnó sɔkɔ tyíyónóle n pɪ, tẽ kɪ ò minne n pɪ sépi gbò yò.»*

⁶ Nte névi-á n pɪ négbíle Krista yò sěno gbò yò dùkù nêne, kè me yónóle képah tyí sɔkɔ ne: «Káh ne n sò á fɔkɔ sɔkɔ ne: «Nê kɪ dɔkɔ kyɪ yínyò?»» Nê kór-á, kɪ kyɪ Krista kɔ à kɪ tiki pɔ.

⁷ Képah náh pɪ: «Nê kɪ tiki yuku sétáh sōwǎh?» Nê kór-á, kɪ kyɪ Krista kɔ à kɪ wil lékókwíl kɪ dɔkɔ pɔ.

⁸ Nte tir nê me tǔ yónóle wé? Kè me yónóle ne: «Liyel wey me á tnô. Kè me á vyǎh sɔkɔ ànê á nɪ sɔkɔ.» Kéne weyne, Yesu Krista yò sěno wey ye kéle, áyáh me nêne n yo n kō.†

⁹ Wáh kè yo á vyǎhle ne Tě ògbɛ-á Yesu Kristale, té sě ké yò á nɪ sɔkɔ ne Liyel-á ò lékó yilki mɔ, á kɪ pwáhnmonɔ we.

¹⁰ Wáh sě Liyel yò á nɪ sɔkɔ, képah ále n pɪ négbíle; ànê wáh kè yo á vyǎhle, képah ále n

* **10:5 10.5** Yah n te Levitiki 18.5. † **10:8 10.8** Yah n te Tõnyono 30.12-14.

pwah n mo.

11 Á náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne névi nê-à sě Krista yõ, sen náh tě tě n pi.

12 Káh pi sě, wăhkì náh me Nsyifunɔ wró ànê nónó náh pi Nsyifunɔle. Tě ñgbě núkú ó ye me pé pól tyí, nê-á pèpɔrɔle n pi no pól tyí nónó-á ñne n ye n gbo.

13 Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ñkě: «Névi nê-à Tě ñgbě ye gbo, tě ki pwáhnɔnɔ we.»

14 Nte sǒ me pé ki ye gbo ñne, né pé náh sě ñ yõ? N tyí wénnoh-ńkěne, pé ki sě sǒ ñ yõ? Pé ki we noh sǒ ñ tyíle né ney náh ñ tyí we yo pé tyí?

15 Té sǒ me Liyel wey ki yo, né névi náh teki mo ké yo yinne? Képah ye kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ñkě: «Kè me ñivìnìne wáh Nìvìnì tir yópú we pé pé gbáhkì toko n pi.»‡

16 Nte no pól se yó Nìvìnì tir fě syi? Yé yah, Liyel těntò syinyo-ò Yesayi lésǒ me píkinyahnɔle n pi ne ñkě: «Tě ñgbě, ápi-á tir nêne n yo, nê sě ké yõ?»§

17 Sě ye Krista yõ sěno n we Nìvìnì tir nóhnó soko. Té Nìvìnì tir mène mó, Yesu Krista tyí yónó ye.

18 Nte à; pé náh ñ tyí yónó noh yah di? Pé kè noh kyó! Kè me yónó ñtêne Liyel wey sébéy soko ne ñkě: «Pé yínpǒ me n dokɔ sétáh yõ pól

‡ 10:15 10.15 Yah n te Yesayi 52.7. § 10:16 10.16 Yah n te Yesayi 53.1.

soko, pé wey me n yĩni n tẽ kèkõyó tãntàn pól tyí.»*

¹⁹ Nte à; Yisrayel no náh lésõ Liyel wey mè syíkí-ńsah pĩ di? Moyisi mó tã kwãh tẽ kè yo ne Liyel-á ne ńkẽ: «Mé kɪ kè pɪ yé kɔ yé kɪ yìkì fɔ́rɔɔ yó yèwanne n yah. Yìkì nê névyé-á lékám kẽ névyéle, mé kɪ kè pɪ yé kɔ yé kɪ pé dyɔle n yɔ.»†

²⁰ Yesayi ñ nɪ syãh kè yo ńtẽne ne Liyel-á ne ńkẽ: «Névyé nónó náh sò me ńmɔle n yah n kɔ, pépi ye we ńne. Névyé nónó náh sò me kwãh yó ńtẽne n yah n kɔ ń tyí, mé ń gblɔyne pépi wẽkɪ.»

²¹ Nte Yisrayel no tẽ wɔ tyí soko, Yesayi ne Liyel-á ne ńkẽ: «Gbĩmegbí mè n ne n me ń gbãn yɪkɪ mɔ pè syɪkɪ n tẽ, pépi nónó-á nòhni-ńkẽ ànê kèlékẽ névyéle.»‡

11

Liyel náh ñ náh vi Yisrayel no kɔ

¹ Nte-à, Liyel se ñ náh vi ñ no Yisrayel tãn kɔ? ǾǾ dé! Yé náh we di, ńmɔ tɔle Yisrayel ney ye dò. Abrahmɪ náh ney yó ye ńne, nê-á wil Běnsyame yìkì soko.

² Liyel náh ñ náh vi ñ no kɔ wãh kwãh tẽ nónó yah wilki sah dé. Yé se kɪ ne yé pńnó náh me ké soko ne, kãh me wárkínsàhnóle Liyel

* **10:18 10.18** Yah n tɛ Gbálnó 19.5. † **10:19 10.19** Yah n tɛ Tõnyonɔ 32.21. ‡ **10:21 10.21** Yah n tɛ Yesayi 65.1-2.

wey sébéy sɔkɔ ne Yeli-á sò me n tokɔ Yisrayel
nole n kɔ̃ Liyel tyí

³ ne nkě: «Tě ñgbě, pè ye á tẽntò syinyopu ko
mɔ, té sárká súkénkɔ-ńtân yiki nónó-á me áwɔ
tyí yõ. Nmɔ ó wũ ní gblɔy, té pè tɔ me n yah n
kɔ̃ ní kònmo-ńsahle.»

⁴ Nte sɔ̃ me Liyel yo ñ tyí? A ne: «Mé ye díbí
nêpî kèyõ tɔ́nó kyegbãm (7 000) wilki sah ní
gblɔy tyí, nónó-á pè náh gbètukunɔ di fal fal tɔ̃
Baal yah sɔkɔ à kè gbilki.»

⁵ Képah núkú ó ye kwey mètɔ sɔkɔ, névyè
kwéy yísyó me wũ tẽ Liyel-á yòbènɔri pɪ nónó
tyí à pè yah wilki.

⁶ Nte yòbènɔri-à kɪ nê Liyel pɪ pé tyí à pè yah
wilki, pé tyípinó gbò yõ náh mó tɔ̃ kè. Kàh me
sépi gbò yõle, yòbènɔri náh mó tɔ̃ dò.

⁷ Sɔ̃ me ápi kɪ yo yò wé? Yisrayel no-á nêne n
yah n kɔ̃, pé pól náh kè we. Nte Liyel-á nónó
yah wilki pé sɔkɔ, pépi ó we kéle té téló wɔ ní
me tah tũ

⁸ sɔ̃-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy
sɔkɔ ne: «Liyel ye pè pɪ tɔ̃rò. A pé yí pɪ sè náh
me n yah, té pé ní pɪ sè náh me n nohnɪ, fóó à
pɔ syi kwey mètɔ tyí.»

⁹ Yòtẽ dí Davidi tɔ̃ tɔ̃ kè yo ne nkě: «Pé yòke
yĩne kè pɪ pé tyí pé tẽ tẽ vyónè, ànê pé tẽ tẽ
kěyne, ànê pé wilki n mɔ mɔ kwáhle, kɪ pé
tyítúkúnine pè dyah.

¹⁰ Pé yí mó ne me syĩ, pè káh fẽ ne n yah, pè
mó ne me kwlónó sɔkɔ gbímegbí tókóbí sɔ̃ me

pé yõ.

¹¹ Nte-à, Yisrayel no-á pé gbáhkì m̀ sykì sɛ̀-à, pè se k̀ wũ tɛ̀ sɛ̀ kúmm? Sɛ̀ tɛ̀ wɔ̀ náh dé. Nte pépi-á pilki, yìkìñì tɛ̀lɔ̀ mó pwáhn̄m̄ɔ̀n̄ wɛ, pépi Nsyifunɔ̀ kɔ̀ pè pé yèwanne n yah.

¹² Nte pépi-à pílkinó-à k̀ mɛ̀ pɪ̀ pèpɔ̀rɪ̀ wénóle kèkõyó névye tyí, té pé tɛ̀nkwlɔ̀n̄ mɛ̀ pɪ̀ pèpɔ̀rɪ̀ wénóle yìkìñì tɛ̀lɔ̀ tyí à, pépi-à pwáhn̄m̄ɔ̀n̄ wɛ tɛ, kɛ̀pah náh n pɪ̀ n pɪ̀ pèpɔ̀rɪ̀ ñgbɛ̀ne kal di?

Névye pwáhn̄m̄ɔ̀n̄le nóno náh pɪ̀ Nsyifunɔ̀le

¹³ Yépi nóno náh pɪ̀ Nsyifunɔ̀le, yépi tyí ye mé n yo wɛy m̀ene núkúnúkú. Yesu tɛ̀ntò névi ye ñm̄ɔ̀le nê-á mɛ̀ tɔ̀le n pɪ̀ yépi yinne. Tò m̀e mɛ̀ yõ yõnóle ñm̄ɔ̀ tyí,

¹⁴ nê-á k̀ á no Nsyifunɔ̀ kɔ̀ kè k̀ yìkìñì tɛ̀lɔ̀ yèwanne n yah, ñ kɔ̀ mé k̀ pé túkù wɛ pwah m̄ɔ̀.

¹⁵ Yé náh wɛ di, Liyel-á pè gbe milki kɛ̀pah-à mɛ̀ kèkõyó névye wró tɔ̀ sah Liyelle à, wàh tɔ̀ pɔ̀ pé ye kwró ñne, kè k̀ pɪ̀ sɔ̀ wé? Kè náh n pɪ̀ n pɪ̀ á k̀ ne lékyî sɔ̀ yilki m̄ɔ̀ di?

¹⁶ Sèmuko pye nóno-á ko gbrole, sépi-à k̀ mɛ̀ wilki sah Liyel tyí yõ, sé tɛ̀lɔ̀ pól tɔ̀ mɛ̀ ñ tyí yõ. Séswô sém̄in-à mɛ̀ sàhnóle ñm̄ɔ̀ tyí yõ, kè yìngbàn tɔ̀ k̀ mɛ̀ ñ tyí yõ.

¹⁷ Nsyifunɔ̀ mɛ̀ wólívì séswô sónó sɔ̀, té Liyel mɛ̀ kè yìngbàn kɔ̀lɪ̀. Té nóno náh pɪ̀ Nsyifunɔ̀le, pépi mó mɛ̀ á k̀ ne kyèh sɔ̀kɔ̀ wólívì séswô sɔ̀, nê-á Liyel kè yìngbàn kɔ̀lɪ̀ kyɪ̀ pukubi wólívì yòhkì sónó tyí. Yáh Liyel yòbènɔ̀rɪ̀ nê wɛ,

képah n wil Nsyifunɔ tyí sǎ-á wólíví séswô sǎnó nìkì n yohnɩ n mo yǐngbǎn púkúbinóle.

¹⁸ Képah ye, yǐngbǎn nónó-á Liyel kǎli kwe, yé káh séle n yilo. Yé káh yé gblǎyne n yǎ n sah, yépi tyí náh sémínne, pépi tyí ye séle.

¹⁹ Yé kɩ fě ní syah ne, Liyel-á yǐngbǎn nópi kǎli to té yépi we pukubi.

²⁰ Gbi tǎ wo ye, pépi Liyel yǎ sǎ-ńkǎ ye Liyel kǎ à pè kǎli to té yépi we pukubi pé swǎ soko yé Liyel yǎ sǎnó gbǎ yǎ. Yé náh yǐne yè yé gblǎyne n gbilki. Kè pyě yǐne kè ne n me tíkile yé tyí ńtǎne ńkǎ.

²¹ Yé náh we di, Liyel-à me yè-ńkǎne séswô sǎnó yǐngbǎn kǎlinóle, yépi wo se pyě à kɩ we ye yǎh sǎ-ńkǎne n yǎ?

²² Yé yah, Liyel ple, té mó tǎ peke. A peke pílkipú yǎ, té n pɩ ple yépi tyí. Nte yé yǐne yè ne n me n pèpɔɩ mǎne n pne gbímegbí. Képah-à pí-ńkǎne, yé tǎ kɩ kǎli milki.

²³ Nte Nsyifunɔ tǎ-à kɩ pé kèlékǎ pínó yal mo té sǎ Liyel yǎ, Liyel kɩ pè tǎ pukubi séswô sǎnó tyí. Tǎnweno me nmo tyí kɩ n syɩ pè tǎ pukubi.

²⁴ Yé náh we di, yépi nónó náh pɩ Nsyifunɔle, yé me á kɩ ne kyěh soko wólíví séswô sǎ, nǎ-á Liyel ké yǐngbǎn kǎli kyɩ pukubi wólíví yòhkì sǎnó tyí. Nsyifunɔ mó me wólíví séswô sǎnó yǐngbǎn tyí kǎle nónó-á Liyel kɩ pè tǎko pukubi sé séswô tyí.

Nsyifunɔ pwáhnmonɔle

sokɔ, n̄ fɔkɔ se mó t̄õ me dényĩnɔle. N tyi t̄ẽ
dùkù náh f̄ẽ n p̄ĩ, n̄ syɔ̄-nt̄àn tɔ náh f̄ẽ n p̄ĩ ló.

³⁴ Kè me w̄arkínsàhnóle Liyel wey sébéy sokɔ
ne nk̄ẽ:

«Nê t̄ẽ wɔ me T̄ẽ n̄gb̄ẽ s̄onɔle n pne wé?

Nê t̄ẽ wɔ kɪ f̄ẽ v̄ĩnm̄onɔle à k̄õ?†

³⁵ Nê kwáh yóle à k̄õ,

té à pɔ ké lédyáhn̄ine t̄ẽ k̄õ náhle?»‡

³⁶ Yé náh we di, yíȳĩn pól wil ñmɔ tyí. Nmɔ
mónó ye sé pólle. Sé pól me ñmɔ tyí yõ.

Gbílkinó ne n sah n̄ yõ gb̄ĩmegb̄ĩ. Amiina!

12

Min pínó késáñne Liyel w̄èk̄i kóló sokɔ

¹ N̄ ȳĩnp̄yé, Liyel p̄èp̄ɔrɪ pínó ȳĩnne ápi tyí,
mé kéle n yah n k̄õ yé tyí ne, yé yé gbl̄õyne
Liyel k̄õ yé s̄õ pɪ sárkále n̄ tyí. Yè mó yé minne
n pɪ yályál n̄ yah sokɔ, nê-á kɪ n̄ yí yuku. Képah
ye Liyel gbilki dùkù p̄èp̄eyne, yáh ȳĩne ye n̄ene
n pɪ.

² Yé káh k̄èk̄oyó névyele n yah n pɪ. Nte yé ye
Liyel k̄õ à lékám késáñne yé k̄õ s̄onko yé vi mɔ.
Képah sokɔ, tyi nónó tyí-á me Liyel tyí, yé kɪ t̄ẽ
we séle n wah n pne. Sépi ye pɪ tyi tyíp̄épl̄ole,
ànê nónó tyí-á nɔ n̄ tyí, ànê nónó-á s̄òhk̄i k̄ẽne.

³ Liyel-á yòb̄ènɔrɪ nê pɪ ñmɔ tyí, képah ȳĩnne
mé kéle n yo yé n̄énúkù núkù pól tyí ne, yé káh
yé gbl̄õyne n gbilki n kah n mɔ. Yé ye gbl̄õy

† **11:34** 11.34 - Yah n t̄e Yesayi 40.13. ‡ **11:35** 11.35 - Yah n t̄e
Nsyɔbɪ 41.3.

tíkínmɔnɔ sɔnɔ ne n me yé sɔkɔ, à yĩne Liyel-á n̄ yõ s̄nóle yé nénúkù núkú pól k̄õ s̄õ.

⁴ Yé náh we di, wil gběnsé núkú núkú ye á pól tyí, té t̄ánt̄anne sé tyí d̄ò, nónó-á sé pól pɪ pɪ tyí me sé tyí tyíle.

⁵ S̄ẽ ó ye, ápi to me d̄ò, n̄te á pól pɪ wil gběnsé núkúle tyí k̄õle á wró kwrónmɔnɔ gb̄õ yõ Kristale. Á pól kwrɔ mɔ pɪ núkúle wil gběnsé t̄ánt̄an tyí k̄õle nónó yét̄ò-á me w̄ene n t̄ẽ.

⁶ Liyel-á p̄èp̄ori pɪ á tyí à nónóne á k̄õ, s̄è me sé tyí tyíle. Nê tyí-à kɪ me Liyel t̄ěnt̄ònè syínyonole, t̄ẽ kéle ne n pɪ à yĩne Liyel yõ s̄nó w̄ẽk̄ile.

⁷ Nê tyí-à kɪ me sónmɔnole névyé tyí, t̄ẽ ne n so n mɔ pé tyí. Nê tyí-à kɪ me névyé kwónóle, t̄ẽ névyéle n kwɔ.

⁸ Nê tyí-à kɪ me névyé v̄inmɔnole, t̄ẽ névyéle n vi n mɔ. Nê tyí-à kɪ me p̄èp̄ori pínóle névyé tyí, t̄ẽ kéle ne n pɪ f̄òk̄òp̄èr̄ori sɔkɔ. Nê tyí-à kɪ me névyé yah t̄ěnóle, t̄ẽ gbah t̄ẽ ké sɔkɔ. Nê tyí-à kɪ me névyé yām yáhnóle, t̄ẽ kéle n pɪ n̄v̄in̄i sɔkɔ.

⁹ Yé yĩne yé tyí nɔ w̄ẽ tyí f̄òk̄òkw̄ink̄i k̄ēne ké sɔkɔ. Yé p̄èk̄è pínó yal n mɔ pn̄épn̄é, yé mó p̄èp̄orile n pɪ.

¹⁰ Yé ye yé tyí nɔ w̄ẽ tyí ȳǹp̄ík̄i núkú tyí k̄õle. Yé gbah t̄ẽ yè ȳǹenne n sah w̄ẽ yõ.

¹¹ Yé kléykléyne n pɪ, yé káh pɪ gbāndal névyéle. Yé t̄õle n pɪ T̄ẽ ñgb̄ẽ tyí yé n̄nɔ pólle.

¹² Yé gb̄õ s̄ahnó-á me n̄ê yõ, yé ne n me n̄v̄in̄i sɔkɔ k̄épah ȳinne. Yé s̄ómnóle n pɪ yèkw̄ori

gbĩε. Yé gbah n tẽ nírí pínó soko.

¹³ Yé yé yũnpyéle n yohnu n mo pé fyãh-ntàn soko, yé mó nẽpãnne n tẽ ple.

¹⁴ Nónó-á yéle n fõh, yé sãmne n mo pé soko. Yé sãmmne n mo pé soko, yé káh léplole n ye n mo pé yõ.

¹⁵ Nónó-à me nìvìnì soko, yé ne n me nìvìnì soko péle wẽ tyí. Nónó-à mó me gbní soko, yé ne n me gbní soko péle wẽ tyí.

¹⁶ Yé yé fókósõno pi núkúle. Yé káh pi gblõy gbílkípúle, yé ye gblõy tíkínmõno tyí no yé tyí. Yé káh yé gblõyne n pi yĩ pípúle.

¹⁷ Yé káh ñnî yò ñtẽ pèkè pínó wó de ñ soko. Yé pèpõrile n pi no pól tyí.

¹⁸ Káh kú me yépi tẽ ó sõ, yé gbah n tẽ yé minne n pi yèvini soko ànê no pólle káh kú fẽ n pi n pi.

¹⁹ N nénónó, yé káh ne yáh yé gblõy vyãhle n syi, yé kè toh Liyel syĩ. Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne, Tẽ ñgbẽ-á ne ñkẽ: «Ñmo tyí ye vyãh syínóle, ñmo ye n de wóle.»*

²⁰ Té tõ yo ké fí yó soko ne: «Á sépe-à me kwekú soko, yĩ à kõ à yõ; wãh me níki soko, yĩ à kõ à wó. Wãh képah pi, kè me á kú ne nìségbno sõ á kwe mo ñ yõn yõ.»†

²¹ Káh n ye pèkè kõ kè fyãh á yõ soko, ñte áwo fyãh ké yõ soko á pèpey pínó gbõ yõ.

* **12:19** 12.19 - Yah n te Tõnyono 32.35. † **12:20** 12.20 - Yah n te Sèmìrn 25.21-22.

13

No pól yĩne pè ne n sah kwil yõtãm yóré yõ

¹ Těnweno yó se me né kè náh wil Liyel tyí? Névye nónó-á me tǒrí yõ, Liyel sahki soko ye péle dò. Képah ye, no pól yĩne pè ne n sah kwil yõtãm yóré yõ.

² Kǎh pi sě, névi nê-à yõtãmne n fwo, Liyel yóré ye tě n yahle. Té nê-à se mó tǒ Liyel yóréle n yahle, pèkè ye tě n yori n mo ò gblǒy yõ.

³ Tyípeplo pí-ò náh yĩne tukey tükèpu yah tiki pínóle. Tyítúkúni pí-ò wo ye yĩne pé yah tiki pínóle. Wáh ki me ké tyí ne á káh yõtãm tíkile n pi, tyípeplole ne n pi, képah soko pè ki ále n sò.

⁴ Á náh we di, Liyel tò soko ye yõtãmne á tyí pikí yinne. Nte wáh tyítúkúnine n pi, pé tiki yĩne kè ò tě. Dípíyí náh pè kǒ nònóle dé, těnweno me pé tyí Liyel tò mè soko ki fě fǒhnó sah pèkè pí-ò yõ, ki Liyel yro wilki tě soko.

⁵ Képah ye á yĩne ò ne n sah pé tyí yõ. Liyel fòkònyǎhnì yah tǐ to yĩn ó náh dé, á ni to me kéle ále n wěki ne képah-á ple.

⁶ Képah to yĩn ye yě móríle n mo. Té nónó-á mó n syi séle, Liyel tò soko ye péle ké tǒ n sah n pi yinne.

⁷ Kwáh nê-à yĩne névi nê kǒnóle, kéle tě kǒ. Móríle mórí syí-òle n kǒ, ò té làpole làpo syí-òle n kǒ. Wáh yĩne ò névi nê yah tiki pi, tě yah tiki pi. Wáh yĩne ò yǒyén sah névi nê yõ, kè sah tě yõ.

Yé tyí-á yĩne kè nɔ wě tyí sɔ

⁸ Nnĩ yó n̄tẽ kɔ̄li káh wɛ yé yõ sɔkɔ. Yé ye wě tyínɔnɔ ó kɔ̄li nɛ n me yé yõ. Á ní-ò tyí-à me nɔ á tyí, Moyisi tyi kònsàhnó wàl pól ye á kɔ dal mɔ.

⁹ Káh yo Moyisi tyi kònsàhnó sɔkɔ nɛ, nɛy káh fòfíkì pɪ, nɛy káh nékókè mɔ, nɛy káh yĩbe yĩ, nɛy káh n̄ yĩ wil n̄ ní-ò kwâh tyí, à tahlɪ tyi nónó téló tɔ tyí-á yónóle ké sɔkɔ, sépi pól ye tir kònsàhnó núkú mè tuke mɔ yo ke núkúle nɛ n̄kẽ: «Á ní-ò tyí yĩne kè nɔ á tyí á gblɔy tyí kɔ̄le.»*

¹⁰ Tyínɔnɔ névi náh n pɪ n dah n mɔ névi tyí. Tyínɔnɔ-à me névi n̄ sɔkɔ, tẽ me Moyisi tyi kònsàhnó wàl pólle n kɔ n dal n mɔ.

¹¹ Gbĩ n̄ sɔkɔ-á ále, yé kè pĩ ó. Pwáhnmɔnɔ me yúkey ále núkúnúkú à kal gbĩ n̄-á lésõ á s̄ Krista yõ. Képah ye, dɔ n yuku gbĩ nɔ.

¹² Tyah kah tɛ, tyah dal gbĩ me yúkey. Á ye f̄ɛntũ tyi wɛ n ye. Liyel-á n̄nɛ á kɔ kyòo yah tò pɪ yĩnnɛ,

¹³ à mó képahle kyòo yah tyípínó óle n pɪ. Á ye káh n pɪ yèwònpɪbɪle, á ye káh mó t̄ sèt̄n̄nɛ n pɪ. Á ye káh n pɪ f̄ɔf̄ɪnpɪbɪle, á ye káh n pɪ pr̄ònpɪbɪle. Á ye káh málle n kɔ̄li, á ye káh yĩwilk̄ile n pɪ.

¹⁴ Yé ye yé tyípínó pól nɛ me T̄ɛ n̄gb̄ɛ Yesu Krista tyí kɔ̄le. Yé káh n ye yé d̄yɔ d̄yɔ tyi pínó fyãh yé yõ, kè pɔ yé mɔ tyítúkúnĩ pínó sɔkɔ.

* **13:9 13.9** Yah n tɛ Levitiki 19.18.

14

Káh á yúnpile n tuke

¹ Névi nê Liyel yõ sěńó-à me yúkú-ńkěne yahle, yé tě těńó ple. Yé káh tě sōnole n kōli.

² Sõ kénkõ-á ñnî Liyel yõ sěńó-à yuku yahle tě kō à me fě yíyìn pólle n yõ, té nê Liyel yõ sěńó náh mó yuku yahle, kè me tě kō à me kò yahle;

³ yíyìn pól yó-ò káh kò kò-ńkě névile n yilo, kò kò-ńkě névi tō káh mó yíyìn pól yó-òle n tuke. Yé náh we di, Liyel me tě tě ple dò.

⁴ Nte nê me áwole, té á kɪ pɔ ñnî yó tōnpule n tuke? Wàh kɪ sō me n pɪ ple ò, à náh me n pɪ ple ò, kėpah me ñ yòtě dínne n yah kè. Nte à kɪ pɪ ple n pɪ. Yé náh we di, tǎhkì me Tě ñgbě tyí kɪ fě à kō à kɪ n pɪ ple.

⁵ Túkù tyí sèpìn me sé tyí tyíle, túkù tyí sè me núkúle. Nte nê-à sō me nêne n sō, tě sěnyĩno ne n me ké yõ.

⁶ Névi nê-á me sèpìnne n mɔ n kō, Tě ñgbě tyí ye tě n pɪ kéle. Nê-à me yíyìn pólle n yõ, Tě ñgbě tyí ye tě n pɪ kéle. Yé náh we di, Liyel yĩn ye tě n gbilki. Nê-à se yíyìn pólle n yó-ńkěne, Tě ñgbě tyí ye tě n pɪ kéle. Liyel yĩn ye tě tō n gbilki.

⁷ Yé náh we di, ápi soko yó ńtě náh me min soko ñ gblóy yĩnne, ànê ñnî yó ńtě náh n ku n pɪ ñ gblóy yĩnne.

⁸ Ayâh me min soko, Tě ñgbě tyí yõ ye ále min soko. Ayâh se ku, ñmɔ tyí yõ ye á ku. Kėpah ye, á me min soko ò, á ku ò, Tě ñgbě tyí yõ ye ále.

⁹ Krista ye ku té ò lékó me yilki mo, nê-á à kô à pi lékyî ànê vye Tě ògběne.

¹⁰ Nte áwo-á dò, kwâh nê pi té á á yúnpile n tuke? Té áwo to-á dò, kwâh nê pi té á á yúnpile n yilo? Liyel ki po á pól tuke n pi dò.

¹¹ Yé nâh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nké: «Nmò nê-á TĚ NGBENE mé me min soko. No pól ki gbètukuno di nmò yah soko, ànê no pól ki nmòle n gbilki.»*

¹² Kâh pi sě, á nénúkù núkú pól ki á tyípinó yah yo n pi Liyel tyí á gblöy.

¹³ Képah ye, á ye yal mo wě tükènole, yè mó kè yah toko ne ònî yó ntě kâh tir yó pi nê-á ki yé yúmpi yó yô yiki, képah nâh pi tě syiki mo Liyel yô sěno soko.

¹⁴ Á wró kwórnmòno gbò yô Tě ògbě Yesule, nmò kè pî, ànê ní sěnyino me ké yô soko ne nké, kwâh yó ntě nâh me silkinóle Liyel yah soko ké gblöy sě. Nte névi nê-à n sô ne kwâh nê-á me silkinóle, kè n pi silkinóle tě tyí Liyel yah soko.

¹⁵ Kâh n po á yôke yinne á yúmpi mo yèkwori soko, á nâh tō me n ko tyinono wěkì yô dò. Kâh n po á yôke yinne névi min kô kè mo pu, Krista-á ku nmò nê yinne.

¹⁶ Kwâh nê-á kwâh pèpeyne áwo tyí, képah kâh po pi yínyikile dé.

¹⁷ Yé nâh we di, Liyel tōríle, yôke ànê wo wo yî nâh. Gbì wěkì, ànê yèvini, ànê nìvini ye kéle Liyel Mirki gbò yô.

* **14:11** 14.11 - Yah n te Yesayi 45.23.

18 Névi nê-à tòle n pɪ Krista tyí sěntěne, Liyel yí n yuku těne, ànê névye n yíngbíle n yo.

19 Képah ye, áyáh ne yèvını ànê wě yah yúkúnó we n pi sǔ, á ye képahle n yǐkɪ.

20 Á náh yǐne n pɔ Liyel tòle ne n yɪkɪ yōke yǐnne. Gbɪ ye, yíyǐn pól tě wɔ me yályál Liyel yah ó; ñte wáh kwáh yóle n yō nê yónó-á kɪ fě pɔ á yǔnpi yó sykɪ mɔ Liyel yō sěno sɔkɔ, képah náh ple.

21 Nê-á ké pèpeyne, tir nê-á kɪ fě á yǔnpi sykɪ mɔ Liyel yō sěno sɔkɔ, kè se kò kònóle ò, kè se tǔ wónóle ò, kè se tyi dùkù nēne, káh kéle n pɪ.

22 Áwɔ sěno-á me nê yō à yuku nénpó tǐnne, ye képah tě áwɔ ànê Liyel wró. Nê-à tyile n pɪ wáh me nónóne n yah ne sáh me ple, té à náh me lékähle n gblǔyne n kǔ, tě tyí nɔ.

23 Nte névi nê-à kwáh yóle n yō té me ké tyíle n sǔ tòtò, lékäh me tě tyí Liyel yah sɔkɔ, wáh sǔnpíle kéle n pɪ té kè náh me pɔ yǐne Liyel yō sěno wěkìle. Tyi nónó pól-á n pɪ nónó náh me Liyel yō sěno wěkì yō, tyípêl ye séle.

15

Wě tēnplēnole

1 Ápi nónó Liyel yō sěno-á yuku yahle, á ye á no téló yótyíle n twah pé tyí. Á ye káh á dyɔ yǐ tyi ó yah wǔ.

2 Nê mē nē mē, à n nì-ò tyí pekɪ pekɪ tyile ne n pɪ à kǔ à ne n yuku yahle Yesu yō sěno sɔkɔ.

³ Krista ntě fyé náh n̄ dyo yĩ tyi pí-ńsah yah kō. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko n̄ tyí soko ne nkē: «Liyel, á gbyòpu-á n̄ gbyo gbyo nónóne, sè vi kwĩnki n̄mɔ yō.»*

⁴ Tyi nónó pól-á wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko n̄gbò dùkùle, sè wárki ne sè pi kwónóle ápi tyí. Sépi gbò yō, á kɪ gbah tē ànê sóré kɪ we á soko, á yáh-ńsah kō kè náh n̄ tye n̄ pi.

⁵ Liyel nê-á névile n̄ pi gbáhntě-òle ànê sóré névile, mé kéle n̄ yah n̄ kō n̄ tyí ne à yé sōno pi núkùle, yé mó Krista pi dùkùle n̄ yah n̄ pi.

⁶ Képah soko, yé pól kɪ yé vyāh pi núkùle kɪ Liyelle n̄ gbilki, n̄mɔ nê-á á Tě n̄gbě Yesu Krista Súle.

⁷ Képah ye, yé wě tē ple sō-á Krista yé tē ple à gbilkínóle n̄ sah Liyel yō.

⁸ Máh n̄ne n̄ yo yé tyí, kè we yò: Liyel n̄ ko n̄ tyíyónó sò. Wāh n̄ vyāhle Nsyifunɔ náh tân kō tir nê tyí soko, Krista pɔ pi pé t̄onp̄ile à képah pi pé tyí.

⁹ A wil képah tyí soko, yĩkĩn̄i téló tɔ yĩn̄ ye à pɔ, pé kō pé kɪ Liyelle n̄ gbilki n̄ f̄òkòpènòrɪ yĩn̄ne, sō-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne nkē: «Képah ye mé kɪ ále n̄ gbilki yĩkĩn̄i téló névye n̄yó, tē kɪ ále n̄ gbɪ.»†

¹⁰ Kè tō me yónóle ké f̄í yó soko ne nkē: «Yĩkĩn̄i téló névye, yé n̄v̄n̄n̄e n̄ pi wě tyí Liyel

* **15:3** 15.3 - Yah n̄ te Gbálnó 69.10. † **15:9** 15.9 - Yah n̄ te Gbálnó 18.50 ; 2 Samuyelɪ 22.50.

nole.»‡

11 Tě tǝ me yónóle ne nǝkǝ: «Yìkìnì téló névye, yé pól Tě ñgběne n gbilki. No pól mó ñ gbilki gbilki yìle n gbı.»§

12 Yesayi tǝ kè yo ne nǝkǝ: «Nsyese pétó nǝhkì kı pǝ yuku kı yìkìnì pól névye yah tǝ, té pè kı pé gbǝ sah ñ yǝ.»*

13 Liyel nê-á névi gbǝ sǝh-ñsǝhle, mé kéle n yah n kǝ ñ tyí ne à ñìvì ñ ñgbě mǝ yé sǝkǝ, à mó yèvinune yé kǝ yǝh sǝnpíle sǝ ñ yǝ. Képah sǝkǝ, yé kı yé gbǝ sah yǝ ñ yǝ ñ Mirki tǝhkì gbǝ yǝ.

Pole sébéy wǝrkínó yǝle

14 N yúnpyé, ñmǝ sǝ yǝ kè yǝ ne pèpǝrı pípú-á yéle, yǝh tyi pólle n pne, ànê yǝh kı fǝ vǝnmǝnǝle wǝne n kǝ.

15 Nte yé dyǝ to n kǝ yǝn ye ñ kǝ mé tyi túkù wǝrkı ñisǝhle tǝntǝn yísyó sǝkǝ. Liyel gbǝ yǝ ye mé pı képahle, ñmǝ nê-á pèpǝrı pı ñmǝ tyí,

16 à ñ pı Yesu Krista tǝnpıle névye wró, nónó nǝh pı Nsyifunǝle. Liyel tǝ kètǝr ye mé n pı ñ ñìvì ñ tir yónóle. Képah sǝkǝ, nónó nǝh pı Nsyifunǝle, pè kı pé gblǝyne Liyel kǝ kı pı yályál ñ yah ñ Mirki gbǝ yǝ, pè kǝ pè kı pı Liyel dyǝ yǝ ñe.

17 N wró kwrónmǝnǝ gbǝ yǝ Kristale, máh tǝ nêne n pı Liyel tyí, kè me yǝ yǝnóle ñ tyí.

---

‡ 15:10 15.10 Yah n te Tǝnyonǝ 32.43. § 15:11 15.11 Yah n te Gbálnó 117.1. * 15:12 15.12 Yah n te Yesayi 11.10.

18 Kéne tò ye Krista nímò tokò à pɪ névyɛ wrò nónó náh pɪ Nsyifunɔɛ. Mé se kɪ tǔ kèyáh yo kah mò képah yǔ? Nímò ye pè kǔ pè n sah Liyel tyí yǔ, nímò vyáh wɛy ànê n tyípínì gbǔ yǔ,

19 ànê gbíl tyi ñgbnɔ náhnáh sòkò Liyel Mirki tǎhkì gbǔ yǔ. A tokò Yerusalemɪ kwil tyí ànê ké gbòplo kwolɔɛ, fǔó à kyɪ sòkò Yiliri mara pól sòkò, mé Nìvìnì tir yo yíí Krista tyí sòkò.

20 Té mé kè yah tokò à Nìvìnì tirlɛ n yo tǎntǎn nónó sòkò-á Krista yín náh yo yah. Nìvìnì tir-á yo sòkò tɛ tǎntǎn nónó sòkò, mé náh sǔ mɛ ké tyí nɛ mé kè yo nénpó nítǔ, á kɪ nɛ ñnî wòkò sètyah yǔ sǔ mé n mò n dohnɪ.

21 Té máh tò nê pɪ yò, kè mɛ yínénóɛ Liyel wɛynɛ nê-á wárkínsàhnóɛ nɛ níké: «N̄ tyí náh yo sah nónó tyí, pépi ye kɪ wɛ ñnɛ. Nónó-á pè náh ñ tyí noh yah, pépi ye kɪ ké òkù pǔ.»†

Pole mɛ Wrome kwil yúkúnó tyíɛ n sǔ

22 Kéne tò ye kǔ n yahɛ gbáhyí náhnáhɛ n kǔ mé náh mɛ tǔ wɛ kyɪ yé tinnɛ.

23 Ntɛ núkúnúkú, n tò ye tyɛ mara mɛ sòkò. Té ké ye náhnáh ye yò, yé tinn kyɪ dékè mɛ n kah tǔ.

24 Máh kɪ pɔ n yuku Yesɪpayí yamana sòkò, mé kɪ yín yah yé tyí kɪ yé dékè ku yah kwéy, ye mó yòhnìnɔnɔ pɪ n tyí n kǔ mɛ fɛ n yǔ n sòkò n kólóɛ kéne yamana sòkò.

25 Ntɛ núkúnúkú, sókónó ye nne Yerusalemɪ kwil sòkò kɪ kyɪ Yesu yǔ sǔpú yohnɪ mò nénpó.

† 15:21 15.21 Yah n tɛ Yesayi 52.15.

26 Yesu yõ sěpú nónó-á me Masedoni ànê Akayi sòkò, pépi ye kè yah tòkò à pé gbàn yí yísyó tuke mọ wě yõ, Yesu yõ sěpú yãm tân yohnu n mọ yĩnne Yerusalemu sòkò.

27 Pè kè yah tòkò pé gblóy. Nte gbı yõ, ké kòli n̄tẽ sò me pé yõ. Yah kè; Nsyifunò gbò yõ ye névyè nónó náh pı Nsyifunòle pé tọ vyãh we Liyel tyi sòkò. Pépi tọ mó yĩne pé Nsyifunòle n yohnu n mọ pé gbàn yĩle kè.

28 Mâh pọ kéné tyi nópi yah wah te à gbàn yí tükènmòno nópile pé kò te, té n sòkò Yesıpayı yamana sòkò, mé kı syõ yé tyí.

29 N sěnyĩno me ké yõ ne mâh pọ yé ùnne, Krista-á kı sãm mọ yĩ á sòkò.

30 N yúnpyé, ápi Tě ñgbě Yesu Krista yĩn yõ, ànê Liyel Mirki-á tyínòno nê dahbı yé sòkò, sépi yĩnne, mé kéle n yah n kò yé tyí ne, yé so mọ n tyí nálnáh Liyel nínó sòkò.

31 Yé Liyelle n ni n̄mọ tyí n̄ kò mè we n pwah Nsyude mara Yesu yõ sě-ńkěpú tyí, ànê yòhn̄n̄mòno nê-á mé syi n yuku kò-ńsah Yerusalımu kwil sòkò, Yesu yõ sěpú kè fě n syi n̄v̄n̄n̄ sòkò.

32 Képah náh, Liyel-à kı fě syi, mé kı yĩni tẽ yé ùnne n̄v̄n̄n̄ sòkò kı pọ mu yah kwéy.

33 Liyel nê-á yèv̄nu n̄t̄ẽne, mé kéle n yah n kò ñ tyí ne à ne n me yé pólle. Amiina.

16

Wékínóle névyè tyí

1 Mé á dósê Febele n dahbı yé gbô, ñmɔ nê-á yòhnìnɔ-òle Sãnkɔ kwil Yesu yô sěpú tĩnkĩ sɔkɔ.

2 Yé ñ tẽnó ple Tě ñgbě yĩn yô, ñ yô sěpú-á wěne n tẽ sǎ. Yè mó ñne n yohnı n mɔ tyi tyi pól sɔkɔ yé yétô-à syı ñ tyí. Yé náh we di, à ye névyé náhnáh yohnı mɔ sɔkɔ, té ñmɔ tɔ yohnı mɔ.

3 Yé wekı Prisili ànê Akilası tyí, pépi nónó-á ñmɔ tǔ pı mûne Yesu Krista tyí.

4 Pè ye ku farkı ñmɔ min pwáhnɔ-ńsah. Nmɔ ó náh n kǔ péle pèpɔrı pńnó weyne dé, Yesu yô sěpú tĩnkĩnó pól nónó-á pè náh pı Nsyifunɔle, pépi tɔ me pé pèpɔrıle n pne.

5 Yé wekı Yesu yô sěpú tĩnkĩ tɔ tyí, nónó-á wěne n tuke n mɔ pé gbô sɔkɔ. Yé wekı ń nénónı Yepayinetı tyí, ñmɔ nê-á pı négbenne à sě Krista yô Asi mara sɔkɔ.

6 Yé wekı Mari tyí, ñmɔ nê-á tǔ kah pı yé tyí.

7 Yé wekı Andronikusi ànê Nsyunyasi tyí, pépi nónó-á ñmɔ tyí névyele té á wòkònpèkè pı wě tyí péle. Yòyén me n sah n yĩı pé yô pé no Yesu těntǔ névyé sɔkɔ. Pépi ńtě pı Yesu yô sěpúle ñmɔ yah sɔkɔ.

8 Yé wekı Anpiliyatusi tyí ñmɔ nê tyí-á tah yĩı ń tyí Tě ñgbě wěkĩ kóló sɔkɔ.

9 Yé wekı Yuribě tyí, ñmɔ nê-á á tǔ pı mûne Krista tyí. Yè mó wekı ń nénónı Syitakisi tɔ tyí.

10 Yé wekı Apelesı tyí, ñmɔ nê-á ñ yĩn-ńsah filkĩ viki Krista yô sěńó sɔkɔ. Yé wekı

Arisitobuli gbô tân tyí.

¹¹ Yé wẹkɪ Yorodyõ tyí, ñmɔ nê-á ní tyí névile. Yé wẹkɪ Narsisi gbô tân tyí, nónó-á sě Tě ñgbě yõ.

¹² Yé wẹkɪ Tirifenu ànê Tirifosu tyí, pépi nónó-á tò pɪ Tě ñgbě tyí. Yè mó wẹkɪ ní kósê Persidi tyí, ñmɔ nê yi-á tò kah pɪ Tě ñgbě tyí.

¹³ Yé wẹkɪ Wrufusi tyí, ñmɔ nê yĩn-á me wĩlnóle Tě ñgbě tò pínó sɔkɔ. Yè mó wẹkɪ n yú tyí, ñmɔ nê to-á pɪ ñmɔ yúne.

¹⁴ Yé wẹkɪ Asěkriti tyí, ànê Flekõle, ànê Yeremesile, ànê Patrobesele, ànê Yeremasile, à tahlɪ á yúnpyé nónó-á me péle wě tyí.

¹⁵ Yé wẹkɪ Filolɔkɪ ànê Nsyuli tyí, ànê Nere, ànê n dóséle, à tahlɪ Wolěpasɪ ànê Yesu yõ sěpú pól tyí, nónó-á me péle wě tyí.

¹⁶ Yé wẹkɪ wě tyí tyínɔnɔ sɔkɔ. Yesu yõ sěpú ònkìnó pól n wẹkɪ yé tyí.

Pole me v̄inmɔnɔ téyne n kõ

¹⁷ N yúnpyé, mé kéle n yah n kõ yé tyí ne kwónó nónó-á yé we sɔkɔ, névye nónó-á me yuku sẹpile n fwo, té gbékínóle n dah n mɔ yé wró, yé yé gblõyne n tẹ péle. Yé káh péle n ònki.

¹⁸ Kéne névye nópi òkùle kè; yé káh we ne ápi Tě ñgbě Krista tyí-á pè n pɪ tòle dé, pé kèkùrn ye pè n yĩkɪ. Vyáhse syírí sɔkɔ, pě ñp̄-ñk̄é névye yõ yɪkɪ pé yínv̄i welɔle.

¹⁹ Yáh me n sah Tě ñgbě tyí yõ òkù nêne, no pól me kéle n pne. Képah ye ní nɪ me vínóle yéle

náhnáh. Nte mé me ké tyí ne yé lékám we yé tyípeplóle n pi. Yé ne n me yályál, yé káh tyítúkúnñe n pi.

²⁰ Liyel nê-á yèvɪnɪ nètɛ̃ne, dǒ kwéy, à kɪ sètàn yǒtɛ̃ tyí yɪkɪ pi yé gbáhkì súnsàh-ñsahle. Mé kéle n yah n kǒ ápi Tɛ̃ ñgbɛ̃ Yesu tyí ne à yòbènɔɪ pi yé tyí.

²¹ Timote nê-á ñ tǒ pi mûne, à n wekɪ yé tyí, à tahl Lusiyusi, ànê Nsyasǒ, ànê Sosipaterɪ tyí, pépi nónó-á ñ tyí névyele.

²² Nmɔ Terityusi nê-á pè ñ kǒ mé sébéy mè wǎrkɪ, ñ to n wekɪ yé tyí Tɛ̃ ñgbɛ̃ yīn yǒ.

²³ Kayusi nê tyí-á ñmɔle twáhntɛ̃nóle, té Yesu yǒ sǎpú tǐnkǐ wɛ̃ne n tuke n mɔ n pɔ ñ tǐnne, à n wekɪ yé tyí. Kwil pó màr-ò dí Yerasitɪ ànê á yúnpi Kwaritusi n wekɪ yé tyí.

²⁴ [Mé kéle n yah n kǒ ápi Tɛ̃ ñgbɛ̃ Yesu tyí ne à yòbènɔɪ pi yé pól tyí. Amiina!]

Gbílkinó sàhnóle Liyel yǒ

²⁵ Gbílkinó ne n sah Liyel yǒ. Tɛ̃nwɛnɔ me ñ tyí kɪ fɛ̃ tǎhkɪle yé kǒ à yīne Nìvìnì tir nêne mé n yo yé tyí Krista tyí sɔkɔ. Sètɪn sǒ tir ye lésǒ kéle ñgbò dùkùle,

²⁶ té pɔ wilki mɔ núkúnúkú kwèyy kyòo yah, Liyel tɛ̃ntǒ syínyopu tyi wǎrkínsàhnó gbò yǒ. Tyé-ńkɛ̃ Liyel ye lésǒ pè kǒ pè kè wǎrkɪ sah sǒnko yǐkɪnì pól névyè kè we n pǐ. Képah sɔkɔ, pè kɪ sɛ̃ Liyel yǒ té kɪ n sah ñ tyí yǒ.

²⁷ Liyel núkúní nê-á lékám ó ò t̃ó, gbílkinó
ne n sah òm̃ ỹ gbím̃gbí Yesu Krista gb̃ ỹ.
Amiina!

Toussian, Southern
The New Testament in the Southern Toussian
language of Burkina Faso: toussian du sud: wĩn
nìvìnì tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc. in cooperation with
ANTBA

Language: Southern Toussian (Toussian, Southern)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source
files dated 9 Jul 2025

aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7